

VANYA DAYI

KİŞİLER

ALEKSANDR VLADİMİROVIÇ SEREBRYAKOV (Emekli profesör)

YELENA ANDREYEVNA (Serebryakov'un karısı, 27 yaşında)

SOFYA ALEKSANDROVNA - SONYA (Serebryakov'un ilk evliliğinden kızı)

MARİYA VASILYEVNA VOYNİTSKAYA (Serebryakov'un ilk karısının annesi, merhum bir devlet danışmanının dul eşi)

İVAN PETROVIÇ VOYNİTSKİ - VANYA (Mariya Vasilyevna'nın oğlu, Sonya'nın dayısı)

MİHAİL LVOVIÇ ASTROV (Doktor)

İLVA İLYİÇ TELYEGİN (Yoksullaşmış bir toprak ağası)

MARİNA (Yaşlı dadı)

BİR İŞÇİ

Olay Serebryakov'un yurtluğunda geçer.

BİRİNCİ PERDE

Bahçe. Evin terası görünüyor. Ağaçların arasındaki yolda, bir kavak ağacının altına konulmuş bir çay masası. Sıralar, sandalyeler. Sıralardan birinde bir gitar var. Masadan az uzakta bir salıncak. Saat öğleden sonra üç suları. Hava kapanıktır.

Marina (ufak tefek, tıknaz, ağır hareketli bir kocakarı, semaverin başında oturmuş çorap örüyor) ile Astrov (gezinmekte.)

MARİNA (bardağa çay koyarak) : İç yavrucuğum.

ASTROV (isteksizce alır) : Nedense canım istemiyor.

MARİNA: Belki votka içmek isterdin, ha?

ASTROV: Yok. Her gün içmem. Hava da çok sıkıntılı zaten. (Bir sessizlik) Dadı, seninle tanışalı ne kadar oldu?

MARİNA (düşünür): Ne kadar mı? Dur bakayım... Sen bizim buraya ilk ne zaman gelmiştin?.. Vera Petrovna, Sonya-cı-ğın annesi sağdı daha. Onun sağlığında iki kış geldin bize... Eh, demek on bir yıl olmuş... (Biraz düşünerek) Belki de daha fazla...

ASTROV: Çok değiştim mi o zamandan bu yana?

MARİNA: Çok. O zamanlar gençtin, yakışıklıydın, yaşlandın şimdi. Yine yakışıklısın yakışıklı olmasına ama o zaman başkaydı ne de olsa. Sonracığıma, şimdi votka da içiyorsun.

ASTROV: Öyle... On yıl içinde başka biri olup çıktım. Neden, biliyor musun? Çok çalıştım dadı. Sabahtan akşama kadar

durup dinlenmeden, bütün gün ayaktayım.. Geceleri de, şimdi gelip hastaya çağıracaklar korkusuyla uyuyabilersen uyu. Seninle tanıştığımızdan bu yana bir tek özgür günüm olmadı. Yaşlanmaz mı insan? Zaten yaşam dediğimiz şeyin kendisi de öylesine sıkıcı, aptalca ve kirli ki... Yutuyor insanı. Çevren tuhaf kişilerle dolu, baştan aşağı tuhaf kişilerle. Onlarla birkaç yıl birlikte yaşayınca da, farkına varmadan tuhaflaşıyorsun sen de. Kaçınılmaz bir yazgı bu. (Kaytan bıyıklarını burarak) Şu pala bıyıklara bak. Ancak bir ahmak böyle bıyık bırakabilir. Dadı, tuhaf bir adam olup çıktım ben de... Gerçi bunamasına bunamadım daha, Tanrıya şükür, aklım yerinde, ama gel gör ki duygularım köreldi sanki. Canım hiçbir şey çekmiyor, hiçbir şeye gereksinim duymuyorum, kimseyi sevmiyorum... Sevdiğim bir sensin belki. (Alnına bir öpücük kondurarak) Çocukluğumda tıpkı sana benzeyen bir dadım vardı.

MARİNA : Belki de bir şeyler yemek istersin, ha?

ASTROV: Yok. Büyük Perhiz'in üçüncü haftasında Malitskoye' ye gittim, tifüs salgını varmış... Halk kulübelerde serilip kalmış... Pislik, koku, duman; danalar da yerde hastalarla birlikte yatıyor. Domuz yavruları ortalıkta... Gün boyunca, oturmadan, ağızma bir lokma koymadan oradan oraya koşup durdum. Eve geldim, orada da dinlenmek yok; demiryolundan bir makasçı getirdiler, tren çarpmış. Adamcağızı masaya yatırdım ameliyat etmek için, kloroform verirken ölmesin mi... İşte o zaman, hiç de sırası değilken, adamı sanki kasten öldürmüşüm gibi, duygularım altüst oldu, vicdanım sızladı... Oturdum, gözlerimi kapadım, düşünmeye koyuldum. Bizden yüz, iki yüz yıl sonra yaşayacak olanlar kendileri için yol açmakta olduklarımız, bizi hayırla anacaklar mı acaba? Yok dadı, anmayacaklar.

MARİNA: İnsanlar anmazsa, Tanrı anar.

ASTROV: Sağolasın. Çok iyi söyledin bunu.

(Voynitski girer.)

VOYNİTSKİ (evden çıkmıştır; dağınık görünüşünden, kahvaltı sonrasında uyuduğu bellidir. Sıraya oturur, cakalı boyunbağını düzeltir) : Evet... (Sessizlik) Evet...

ASTROV: İyi uyudun mu?

VOYNİTSKİ: Evet... Çok. (*Esner*) Profesör zevcesiyle buraya taşınalı beri, yaşam çığırından çıktı... Zamanında uyumuyorum, kahvaltıda ve öğle yemeğinde abur cubur yiyorum, bir de şarap içmek çıktı... Bütün bunlar sağlığa aykırı şeyler! Önceleri tek bir boş dakikam yoktu, Sonya'yla nasıl da çalışırdık! Şimdi Sonya çalışıyor, bense uyuyor, yiyip içiyorum. Yok, iyi bir şey değil bu.

MARİNA (*başını sallayarak*): Düzene bak! Profesör saat on ikide kalkıyor, semaver sabahtan beri kaynıyor, herkes onun kalkmasını bekliyor. Onlar yokken öğle yemeğini herkes gibi saat birde yedik, şimdi akşamın yedisinde yiyoruz. Profesör geceleri okuyup yazıyor ya, bir de bakmışsın saat ikide zil çalıyor... Ne var canımın içi? Çay! Haydi, milleti uyandır, semaveri hazırla... Düzene bak!

ASTROV: Daha uzun süre kalacaklar mı?

VOYNİTSKİ (*ışık çalar*): Yüz yıl! Profesör buraya yerleşmeye karar verdi.

MARİNA: Alın işte. Semaver iki saattir masada bekliyor, onlar gezmeye çıktılar.

VOYNİTSKİ: Gelirler, gelirler... Telaşlanma.

(*Sesler işitilir; gezintiden dönen Serebryakov, Yelena Andreyevna, Sonya ve Telyegin, bahçenin derinliklerinden gelmektedirler.*)

SEREBRYAKOV: Çok güzel, çok güzel... Olağanüstü görüntüler.

TELYEGİN :Fevkalade, efendimiz.

SONYA: Yarın fidanlığa gidiyoruz baba. Gelmek ister misin?

VOYNİTSKİ: Baylar, çaya buyurun!

SEREBRYAKOV: Dostlarım, benim çayımı çalışma odama gönderin, lütfen! Bugün yapmam gereken şeyler var daha.

SONYA: Fidanlığı çok seveceksiniz eminim...

(*Yelena Andreyevna, Serebryakov ve Sonya eve girerler; Telyegin masaya gider, Marina'nın yanına oturur.*)

VOYNİTSKİ: Sıcaktan boğuluyor insan, yüce bilginimiz ise, sırtında palto, ayağında galoşlar, şemsiyesi, eldivenleri...

ASTROV: Kendini koruyor olmalı.

VOYNİTSKİ: Ya öteki; ne kadar da güzel! Ne kadar da! Ömrümde daha güzel bir kadın görmedim.

TELYEGİN: Kırdan arabayla giderken Marina Timofeyevna, şu masaya bakarken, gölgeli bahçede gezerken, anlatılmaz bir mutluluk duyuyorum! Hava enfes, kuşlar cıvıldıyor, hepimiz huzur ve uyum içindeyiz, insana daha ne gerekir? (*Çayımı alarak*) Size bütün kalbimle teşekkür ederim.

VOYNİTSKİ (*hülyalı*): O gözler... Harikulade bir kadın!

ASTROV: Bir şeyler anlatın, İvan Petroviç.

VOYNİTSKİ (*uyuşuk*): Ne anlatayım istiyorsun?

ASTROV: Yeni bir şeyler yok mu?

VOYNİTSKİ : Yeni hiçbir şey yok. Her şey eskiden nasıldıysa öyle. Tıpkı benim gibi. Hatta belki ben daha da kötüledim, tembelleştim. Hiçbir şey yapmıyor, moruklar gibi homurdanıp duruyorum sadece. Annem olacak o yaşlı saksakağan da, hâlâ kadın özgürlüğü diye galklayıp duruyor; bir gözü mezara dönük, ötekiyle o bilgiç kitaplarında yeni yaşamın şafağını arıyor.

ASTROV: Ya profesör?

VOYNİTSKİ: Profesör eskiden olduğu gibi sabahtan geceyarılarına kadar çalışma odasına kapanıp yazıyor. «Aklımızı zorlayıp, alnımızı kırıştırıp, durmadan kasideler yazıp duruyoruz, ama ne kendimize ne de kasidelerimize bir övgü işittiğimiz var.» Zavallı kağıtlar! Yaşam öyküsünü yazsa, daha iyi ederdi. Ne yüce bir konu! Emekli bir profesör, anlarsın ya, kadidi çıkmış ukala dümbeleği, bilgin bir çiroz... Damla illeti, romatizma, migren; kıskançlıktan ve çekememezlikten karaciğeri büyümüş... Bu çiroz balığı, ilk karısının yurtluğunda oturuyor şimdi, canı hiç istemediği halde oturuyor; çünkü kentte yaşamaya kesesi elverişli değil. Durmadan bahtsızlıklarından yakınır, gerçekte olağanüstü bahtlıdır. (*Sinirli*) Düşün bir, ne baht! Sıradan bir kilise kayyumunun oğlu, bir papaz okulu öğrencisi, akademik kariyer, kürsüler elde ediyor, «efendimiz» diye hitap ediliyor kendisine, senatör damadı oluyor, vs... vs... Fakat bütün bunlar önemli değil. Sen asıl şu işe bak: Adam tam yirmi beş yıl, sanattan zırnık anlamadan sanat üstüne yazıp çizmiş. Yirmi beş yıl, gerçekçilik, doğalcılık ve bunlar gibi bir sürü saçmalık üstüne başkalarının düşüncelerini geveleyip durmuş; yirmi beş yıl, akıllıların zaten çoktandır bildiği, aptalları ise ilgilendirmeyen konularda okuyup yazmış, demek oluyor ki yirmi

beş yıldır havanda su dövmekte. Ama sen bir de afraya tafraya bak: Yüksekten atmaya bak! Emekli oldu, ama kendisini tanıyan bir tek kişi yok; tam anlamıyla bir hiç; demek yirmi beş yıl başkasının yerini işgal etmiş. Ama gel gör ki bir yarı tanrı gibi yürümesi var herifçioğlunun!

ASTROV: Hadi hadi, belli ki kıskanıyorsun onu.

VOYNİTSKİ: Kıskanıyorum, evet! Ya kadınlar üstündeki başarısı! Hiçbir Don Juan böylesine eksiksiz bir başarı kazanmamıştır! İlk karısı benim kız kardeşim, o dünyalar güzeli tatlı yaratık, şu mavi gök gibi temiz insan, profesör bozuntusunun öğrencilerinden çok daha fazla sayıda hayranı olan kadın, onu ancak tertemiz meleklerin kendileri gibi temiz ve güzel varlıkları sevebilecekleri gibi seviyordu... Annem, kaynanası, hâlâ tapar ona ve hâlâ kutsal bir korku duyar ondan. İkinci karısı, akıllı, dilber bir kadın —kendisini az önce gördünüz— artık yaşlandığı bir sırada evlendi onunla; gençliğini, güzelliğini, özgürlüğünü, parlıtısını sundu ona. Ne için? Neden?

ASTROV: Profesöre sadık mı?

VOYNİTSKİ: Ne yazık ki, evet.

ASTROV: Neden ne yazık ki?

VOYNİTSKİ: Bu sadakat baştan sona sahte de, ondan. Bu sadakatte pek fazla gösteriş var, ama mantığın izi yok. Tahammül edemediğin yaşlı bir kocayı aldatmak ahlaksızlık sayılıyor da, kendi içinde zavallı gençliğini, canlılık duygusunu boğmaya çalışmak ahlaksızlık sayılmıyor.

TELYEGİN (*ağlamaklı*) : Vanya, böyle konuşman hoşuma gitmiyor. Tabii öyledir... Karısına ya da kocasına ihanet eden, güvenilmez bir insandır, o vatanına da ihanet edebilir!

VOYNİTSKİ (*can sıkıntısıyla*) : Kes şu zırlıyı, Vaflya!

TELYEGİN: Bağışla, Vanya. Karım, düşüncümün ertesi günü, benim çekici olmayan dış görünüşüm yüzünden, sevdiği adama kaçtı. Ama ben görevimi yine de aksatmadım. Şu anda bile seviyorum onu ve sadığım; elimden geldiğince de yardım ediyorum. Hatta yurtluğumu verdim ona, sevdiği adamdan peydahladığı çocukların eğitimi için... Mutluluğumu yitirdim, ama gururum kaldı. Ya o? Gençliği tükendi, güzelliği doğa yasalarının etkisiyle soldu, sevdiği adam öldü... Ne kaldı elinde?

(*Sonya ile Yelena Andreyevna girerler, az sonra da*

elinde bir kitapla, Mariya Vasilyevna girer, oturur, kitabını okur; çay verirler, bakmadan alır, içer.)

SONYA (*dadısına, çabuk çabuk*) : Dadıcığım, köyden birileri var kapıda. Git de bak, neymiş, çayı ben koyarım... (*Bardaklara çay koyar.*)

(*Dadı çıkar. Yelena Andreyevna çayını alır, salıncakta, içer.*)

ASTROV (*Yelena Andreyevna'ya*): Kocanız için geldim. Çok hasta olduğunu yazmıştınız, romatizma, bir şeyler daha... Ama sapasağlam.

YELENA ANDREYEVNA: Dün akşam içi sıkıldı, bacaklarındaki ağrılardan yakındı; bugün bir şeyi yok...

ASTROV: Bense canımı dişime takıp tam otuz verst dört nala at koşturdum. Neyse, neyse, ilk kez olan şey değil zaten. Artık sabaha kadar sizde kalırım, hiç değilse, Latince'de *quantum satis* derler hani, doyasıya bir uyku çekerim.

SONYA: İşte bu çok güzel olur. Bizde öyle seyrek yatıya kalıyorsunuz ki. Sanırım yemek de yemediniz.

ASTROV: Hayır efendim, yemedim.

SONYA: Böylece aynı zamanda öğle yemeği de yemiş olacaksınız. Öğle yemeklerini saat yedide yiyoruz şimdi. (*Çayını içer*) Soğumuş!

TELYEGİN: Semaverin ısısı önemli ölçüde düştü artık.

YELENA ANDREYEVNA: Zararı yok İvan İvaniç, soğukta içeriz.

TELYEGİN: Özür dilerim efendim, İvan İvaniç değil İlya İlyiç efendim... İlya İlyiç Telyegin, ya da yüzümdeki çillerden ötürü bazılarının taktıkları adla, Vaflya. Bir zamanlar Sonya'ya vaftiz babalığı etmiştim ve zevciniz hazretleri beni çok iyi tanırlar. Şimdi sizin burada kalıyorum efendimiz, bu yurtlukta... Eğer fark etmek lütfunda bulduysanız, her gün öğle yemeğini sizinle yiyorum.

SONYA: İlya İlyiç yardımcımızdır, sağ kolumuzdur. (*Tatlılıkla*) Hadi vaftiz babacığım, size çay koyayım yine.

MARİYA VASİLYEVNA: Ah!

SONYA: Neyiniz var anneanneciğim?

MARİYA VASİLYEVNA: Aleksandr'a söylemeyi unuttum... Aklım başımda değil ki... Bugün Harkov'dan, Pavel Alekseyeviç'ten mektup aldım. Yeni broşürünü göndermiş...

ASTROV: İlginç mi?

MARİYA VASİLYEVNA: İlginç, ama bir tuhaf. Yedi yıl önce kendi savunduğu şeyi çürütüyor. Korkunç bir şey bu!

VOYNİTSKİ: Korkunç olan bir şey yok. *Maman*, çayınızı için.

MARİYA VASİLYEVNA: Ama ben konuşmak istiyorum!

VOYNİTSKİ: Ama elli yıldır durmadan konuşuyor ve broşürler okuyoruz. Bitirsek artık.

MARİYA VASİLYEVNA: Nedense ben konuştuğum zaman rahatsız oluyorsun. Bağışla *Jan*, ama şu son yıl içinde öyle değiştin ki, seni tanıyamaz oldum... Belirli görüşleri olan bir insandın sen, parlak bir kişiliktin.

VOYNİTSKİ: Ya, evet! Parlak bir kişiliktim, hiç kimseyi aydınlatmayan... (*Bir sessizlik*) Parlak bir kişilikmişim... Bundan daha zehirleyici bir alay olamaz! Tam kırk yedi yaşımıydım. Bir yıl öncesine kadar ben de tıpkı sizin gibi, gerçek yaşamı görmemek için, gözlerimi bile bile sizin o bilimsel kılıklı saçmalıklarınızla dumanlandırmaya çalışıyor, ve iyi bir şey yaptığımı sanıyordum böylece. Ama şimdi, ah, bir bilerseniz! Kederden, öfkeden uyku tutmuyor geceleri! Yaşlılığımın şimdi elde etmeme olanak tanımadığı şeyleri elde edebilecek olduğum zamanı öylesine aptalca harcadığım için.

SONYA: Vanya dayı, can sıkıyorsun.

MARİYA VASİLYEVNA (*oğluna*): Şu anda yaptığım, bir zamanki görüşlerini suçlamaktan başka bir şey değil... Oysa suçlu onlar değil, sensin. Görüş denilen şeylerin, kendi başlarına, ölü harflerden başka bir şey olmadıklarını unutmamalıydın... Eylemde bulunmak gerekirdi...

VOYNİTSKİ: Eylem mi? Herkes sizin *herr* profesör gibi, yazan bir *perpetuum mobile* olmaya yetenekli değildir.

MARİYA VASİLYEVNA : Ne demek istiyorsun?

SONYA (*yalvarırcasına*): Anneanne! Vanya dayı! Yalvarırım!

VOYNİTSKİ: Susuyorum. Susuyor ve özür diliyorum.

(*Bir sessizlik.*)

YELENA ANDREYEVNA: Bugün de hava pek güzel... Sıcak değil...

(*Bir sessizlik*)

VOYNİTSKİ: Tam insanın kendini asacağı bir hava...

(*Telyegin gitarı akord eder. Marina tavuklara seslenerek evin çevresinde dolaşır.*)

MARİNA: Geh, bili bili bili...

SONYA : Dadıcığım, köylüler niye gelmiş?

MARİNA . Hep aynı şey. Yine o boş araziler konusu. Geh bili bili bili...

SONYA : Hangisine sesleniyorsun?

MARİNA: Benekliye... Cıvıvlarıyla bir yerlere gitmiş... Karga kapmasa da... (*Çıkar.*)

(*Telyegin bir polka çalar; hepsi susup dinlerler; bir işçi girer.*)

İŞÇİ: Doktor bey burada mı? (*Astrov'a*) Bağışlayın, Mihail Lvoviç sizi istiyorlar da...

ASTROV: Nereden?

İŞÇİ: Fabrikadan...

ASTROV (*kederle*): Eksik olma, sağol. Ne yapalım, gideceğiz... (*Bakışlarıyla kasketini arar*) Hiç hesapta yoktu bu, allah kahretsin...

SONYA: Gerçekten de, ne tatsız şey... Fabrikadan öğle yemeğine gelirsiniz artık...

ASTROV: Yok, çok geç olur... Nasıl yetişeyim, bilmem ki... (*İşçiye*) Baksana ikigözüm, bana bir kadeh votka getiriver. (*İşçi çıkar.*) Nasıl yetişeyim, bilmem ki... (*Kasketini bulur*) Ostrovski'nin oyunlarından birinde pala bıyıklı ve yeteneği kıt biri vardır. İşte o, benim. Eh, kalın sağlıcakla bayanlar, baylar... (*Yelena Andreyevna'ya*) Günün birinde yolunuz düşer de Sofya Aleksandrovna'yla bana uğrayacak olursanız pek memnun kalırım. Küçük bir yurtluğum var, topu topu otuz, kırk dönümlük bir yer. Fakat ilginizi çeker mi bilmem, öyle bir örnek bahçeye ve fidanlığa sahibim ki, benzerlerini çevremizdeki yüzlerce kilometrelik bölgede bulamazsınız. Yurtluğumun hemen bitişiğinde de bir devlet fidanlığı var... Korucu yaşlı bir adam; durmadan hasta olur; bu yüzden, aslında orada da bütün işleri yürüten benim.

YELENA ANDREYEVNA: Sizin orman sevginizden söz ettilerdi bana. İnsan bu yolla da çok yararlı işler yapabilir gerçekten, fakat asıl görevinize engel olmuyor mu bu? Doktorsunuz.

ASTROV: Asıl görevimizin ne olduğunu Tanrı bilir.

YELENA ANDREYEVNA : İlginç bir iş mi bari, ormanla uğraşmak?

ASTROV: İlginç.

VOYNİTSKİ (*ironik*) : Çok!

YELENA ANRDEYEVNA (*Astrov'a*) : Genç bir adamsınız! Olsa olsa hadi otuz altı, otuz yedi yaşında olun... Hiç sanmıyorum ilginç bir şey olacağını hep ağaçlarla uğraşmanın... Bence çok tekdüze bir şey bu.

SONYA : Yok, son derece ilginçtir. Mihail Lvoviç her yıl yeni fidanlar diker. Bunun için bronz madalyayla diploma gönderdiler ona. Eski ormanlar yok edilmesin diye de çaba gösteriyor. Eğer onu dinlerseniz, mutlaka katılırsınız görüşlerine. Ormanların dünyayı güzelleştirdiğini, insana güzelliği kavramayı öğrettiğini, içimizi yüce duygularla doldurduğunu söylüyor. Ormanlar, sert iklimleri yumuşatır. İklimi yumuşak olan ülkelerde, doğayla savaşta daha az güç harcanır. Orada insanlar daha yumuşak huylu ve sevecendirler. Daha güzel ve duyarlıdırlar. Konuşmaları zarif, hareketleri sevimli ve uyumludur. Öyle ülkelerde bilim ve sanat gelişip çiçek açar; felsefeleri iç karartıcı değildir, kadınlara davranışları zarif bir soyluluk taşır...

VOYNİTSKİ (*gülerek*) : Bravo, bravo!.. Bütün bunlar sevimli ve hoş şeyler, ama inandırıcı değil; ve (*Astrov'a*) izin ver de dostum, sobalarımızda odun yakmaya ve ambarlarımızı keresteyle inşa etmeye devam edelim.

ASTROV: Sobanda tezek yakabilir, ambarı da taşla inşa edebilirsin. Hadi, gereksinim nedeniyle ağaç kesilmesini anlayalım, fakat bütün bir ormanın toptan yok edilmesine ne demeli? Rusya'nın ormanları balta vuruşları altında çatırıyor, milyarlarca ağaç mahvediliyor; hayvanların, kuşların barınakları boşalıyor, ırmakların suları çekiliyor, kuruyorlar; olağanüstü güzellikte doğa görünüşleri geri gelmezce yitip gidiyor. Ve bütün bunların nedeni, tembel insan oğlunun yere eğilip de yakacağını almaya aklının yetmemesi. (*Yelena Andreyevna'ya*) Öyle değil mi, hanımefendi? Bu güzelliği sobada yakmak, yaratamadığımız şeyi yok etmek için mantıksız bir barbar olmak gerek. Kendisine verilen şeyi çoğaltması için mantıkla, yaratıcı güçle donatılmıştır insan; ama bugüne kadar hep, yaratacağına yok etti. Ormanlar gitgide tükeniyor, ırmaklar kuruyor, av hayvanlarının kökü kurudu, iklim bozuldu, yeryüzü günden güne yoksullaşıyor,

çirkinleşiyor. (*Voynitski'ye*) Tabii, dudak büküyorsun, ciddi gelmiyor sana söylediklerim... Belki, belki gerçekten de garip bir yan var bunda, ama kesilmekten kurtardığım köy ormanlarının yakınından geçerken, ya da kendi ellerimle yetiştirdiğim genç bir fidanlığın hışırdadığını işittiğimde, iklimin biraz da bizim irademize bağlı olduğunu ve eğer insanoğlunun mutluluğu bin yıl sonraya kalacaksa bunda biraz da kendimin kabahatli olacağını kavriyorum. Bir kayın fidanı dikip de nasıl yeşerdiğini, rüzgârda nasıl salındığını gördüğümde, içim gururla doluyor ve ben... (*Tepsi içinde bir kadeh votkayı getiren işçiyi görerek*) Fakat... (*Alıp içer*) gitmeliyim... Tüm bunlar, herhalde gariplik olmalı eninde sonunda. Hepinizi selamlamakla şeref duyarım! (*Eve doğru yürür*).

SONYA (*koluna girerek birlikte gider onunla*) : Bize ne zaman geleceksiniz bir daha?

ASTROV: Bilmem...

SONYA: Yine bir ay sonra mı yoksa?

(*Astrov'la eve girerler; Mariya Vasilyevna ile Telyeğin masanın başında kalırlar; Yelena Andreyevna ile Voynitski terasa giderler.*)

YELENA ANDREYEVNA: Siz de İvan Petroviç, olmayacak işler yaptınız yine, Mariya Vasilyevna'yı kızdırmak, *perpetuum mobile*'den söz etmek pek gerekliydi sanki! Kahvaltı da da Aleksandr'la tartıştınız yine. Ne küçüklük!

VOYNİTSKİ: Ya nefret ediyorsam ondan!

YELENA ANDREYEVNA: Aleksandr'dan nefret etmek için hiçbir neden yok, herkes gibi biri o da. Sizden daha kötü değil.

VOYNİTSKİ: Yüzünüzü, davranışlarınızı dışardan görebilseniz... Yaşamaya üşeniyorsunuz sanki! Ah, nasıl bir üşengeçlik bu!

YELENA ANDREYEVNA: Ah, hem üşeniyorum, hem de canım sıkılıyor! Herkes sövüp duruyor kocama, acıyarak bakıyorlar bana. Zavallı kadın yaşlı bir kocası var! Bana gösterilen bu yakınlığın nedenini nasıl da anlıyorum! Az önce ne diyordu Astrov: Ormanları düşüncesizce mahvediyorsunuz ve çok geçmeden yeryüzünde hiçbir şey kalmayacak. Tıpkı bunun gibi, insanları da düşüncesizce mahvediyorsunuz ve sa-

yenizde çok geçmeden yeryüzünde ne sadakat, ne iffet, ne de özveri yeteneği kalacak. Sizin olmayan bir kadına neden ilgisiz kalamıyorsunuz? Çünkü —haklı bu doktor— hepinizin içinde bir yıkma, yok etme şeytani var. Ne ormanlara, ne kuşlara, ne kadınlara, ne birbirinize acıyorsunuz...

VOYNİTSKİ: Bu felsefeyi sevmiyorum! (*Bir sessizlik*)

YELENA ANDREYEVNA: Yorgun, sinirli bir yüzü var bu doktorun. İlginç bir yüz. Sonya'nın ondan hoşlandığı apaçık. Âşık ona. Ve anlıyorum duygularını onun. Burada bulunduğum sırada, işte üçüncü keredir geliyor. Ama öyle dalgınım ki, bir kez bile gerektiğince konuşamadım onunla, yakınlık gösteremedim. Kötü yürekli biri olduğumu düşünmüştür. Bana öyle geliyor ki İvan Petroviç, ikimiz de usanç verici, can sıkıcı insanlar olduğumuz için böyle dostuz sizinle! Usanç verici! Bana böyle bakmayın, hoşlanmıyorum bundan.

VOYNİTSKİ: Sizi seviyorsam eğer, nasıl başka türlü bakabilirim? Benim için mutluluk demeksiniz; yaşam, gençlik demeksiniz! Biliyorum, duygularımın karşılık görme şansı hiç yok, sıfıra eşit. Ama zaten gözlerinize bakmama, sesinizi işitmeme izin vermenizden başka bir şey istediğim yok...

YELENA ANDREYEVNA: Yavaş, duyabilirler sesinizi! (*Eve doğru yürürler.*)

VOYNİTSKİ (*onu izleyerek*) : Aşkımın söz etmeme izin verin. beni yanınızdan kovmayın, benim için en büyük mutluluk olacaktır bu...

YELENA ANDREYEVNA: Artık işkenceye dönüştü... (*Birlikte eve girerler.*)

(*Telyegin gitarın tellerini tumbırdatur, bir polka çalar; Mariya Vasilyevna okumakta olduğu broşürün sayfa yanlarındaki boşluklara bir şeyler not etmektedir.*)

PERDE

İKİNCİ PERDE

Serebryakovlar'ın yemek salonu, gece. Bahçeden bekçinin sopa vuruşları işitilmektedir.

Serebryakov (*açık bir pencere önünde bir koltuğa oturmuş, uyuklamaktadır*) ve Yelena Andreyevna (*onun yanında oturmakta ve o da uyuklamaktadır.*)

SEREBRYAKOV (*uyanarak*) : Kim var burada? Sonya, sen misin?

YELENA ANDREYEVNA: Hayır, benim.

SEREBRYAKOV: Lenoçka, sen misin... Of, dayanılmaz bir ağrı bu!

YELENA ANDREYEVNA : Battaniyen yere düşmüş. (*Kaldırarak bacaklarına sarar yeniden*)

Pencereyi kapatayım bari Aleksandr.

SEREBRYAKOV: Yok, boğuntu geliyor... Uyuklamışım az önce. Bir düş gördüm... Güya sol bacağımla benim değilmiş. Dayanılmaz bir acıyla uyandım. Yok, damla hastalığı değil bu, daha çok romatizmaya benziyor. Saat kaç olmuş?

YELENA ANDREYEVNA : On ikiyi yirmi geçiyor. (*Bir sessizlik.*)

SEREBRYAKOV: Sabahleyin kitaplıkta Batyuşkov'un kitabını arayiver. Bizde olması gerek.

YELENA ANDREYEVNA: Ha?

SEREBRYAKOV: Sabahleyin Batyuşkov'un kitabını arayiver kitaplıkta. Bizde olduğunu anımsıyorum. Fakat soluk alırken ne diye zorlanıyorum böyle...

YELENA ANDREYEVNA: Yoruldun. İki gecedir uyumuyorsun.

SEREBRYAKOV: Turgenyev'in damla illeti yüzünden *angina pectoris*'e yakalandığı söylenir. Benim başıma da gelmesin... İğrenç bir şey bu yaşlılık. Allah kahretsin. Kocayınca kendi kendimden iğrenir oldum. Sizler de tiksiniyorsunuzdur bana bakarken.

YELENA ANDREYEVNA : Yaşlılığından öyle bir ses tonuyla söz ediyorsun ki, sanki senin yaşlanmandan ötürü hepimiz suçluyuz.

SEREBRYAKOV: Zaten benden en çok tiksinen de sensin.

(*Yelena Andreyevna kalkıp daha uzağa oturur.*)

SEREBRYAKOV: Haklısın tabii. Aptal değilim ya, anlıyorum. Gençsin, sağlıklısın, güzelsin, yaşamak istiyorsun. Bense moruğun tekiyim, cesetten farksızım. Ne sanıyorsun? Anlamıyor muyum sanki? Bugüne kadar hayatta kalmış olmamın aptalca bir şey olduğunu kabul ediyorum. Ama az daha bekleyin, çok geçmeden özgür kalacaksınız... Yalnız süre birazcık daha uzayacak, hepsi bu.

YELENA ANDREYEVNA: Öldürüp tüketiyorsun beni. Sus allah aşkına.

SEREBRYAKOV: Sayende herkesin ölüp tükendiği, canlarının sıkıldığı, gençliklerinin yok olup gittiği, hayattan sadece benim zevk aldığım, hoşnut olduğum sonucu çıkarıyor bundan. Evet, tabii, kuşkusuz!

YELENA ANDREYEVNA : Sus! Canıma okudun artık!

SEREBRYAKOV: Herkesin canına okudum. Kuşkusuz.

YELENA ANDREYEVNA (*gözyaşları arasından*) : Of, dayanamayacağım artık! Söyle, ne istiyorsun benden?

SEREBRYAKOV: Hiçbir şey..

YELENA ANDREYEVNA: Sus öyleyse. Rica ediyorum.

SEREBRYAKOV: Tuhaf şey, İvan Petroviç, hatta yaşlı bunak Marya Vasilyevna konuştuğunda bir şey olduğu yok, ama ben tek bir söz söylemeye göreyim, herkes kendini mutsuz hissetmeye başlıyor. Hatta sesimin tonu bile tiksindiriyor onları, peki, bir an için tiksiniç, bencil, despot biri olduğumu varsayalım; acaba şu yaşlılık yıllarımda da biraz bencil olmaya hakkım yok mu? Acaba hak etmedim mi bunu? Soruyorum, huzurlu bir yaşlılığa, insanların ilgisine hakkım yok mu?

YELENA ANDREYEVNA: Hiç kimse haklarına itiraz etmiyor senin. (*Pencere rüzgârda çarpar.*) Rüzgâr çıktı, kapatayım şu pencereyi. (*Kapar.*) Yağmur yağacak birazdan. Kimse haklarına itiraz etmiyor senin.

(*Bir sessizlik; bekçinin bahçede sopasını vurarak dolaştığı ve bir türkü söylediği işitilir.*)

SEREBRYAKOV: Hayatın boyunca bilim için çalış; çalışma odana, kürsüne, saygıdeğer arkadaşlarına alış; sonra birdenbire, hiçbir nedeni yokken bu kabirde bul kendini, her gün aptalca suratlar gör karşında, değersiz konuşmalar dinle... Ben yaşamak istiyorum; başarıyı, ünü, çevremde gürültü patırtı olmasını seviyorum... Burdaysa sürgünde gibiyim. Her an geçmişin özlemini çekmek, başkalarının başarılarını izlemek, ölümden korkmak... Dayanamıyorum! Gücüm yetmiyor! Ve burada da yaşlılığımı başıma kakıyorlar.

YELENA ANDREYEVNA: Bekle biraz, sabret, beş altı yıl sonra ben de yaşlanmış olacağım. (*Sonya girer.*)

SONYA: Baba, doktor Astrov'u kendin çağırıttın, şimdi de görmek istemiyorsun. Nazik bir davranış değil bu. Adam boş yere rahatsız edildi.

SEREBRYAKOV: Ne yapayım Astrov'unu senin? Ben astronomiden ne kadar anlarsam o da tıptan o kadar anlıyor.

SONYA: Senin damla hastalığının tedavisi için bütün tıp fakültesi buraya getirtilecek değildi ya.

SEREBRYAKOV: Konuşmayacağım bu kaçıkla.

SONYA: Nasıl isterseniz, (*Oturur*) Benim için hepsi bir.

SEREBRYAKOV: Saat kaç oldu?

YELENA ANDREYEVNA: Bir.

SEREBRYAKOV : Boğuluyorum... Sonya, masadan ilacımı versene bana.

SONYA: Hemen. (*İlacı verir.*)

SEREBRYAKOV (*sinirli*) : Of, bu değil! Bir şey de istenmiyor ki!

SONYA: Lütfen kapris yapma! Belki hoşlananlar olabilir bundan, ama benden irak olsun, rica ederim! Ben hoşlanmıyorum. Zaten vaktim de yok. Yarın erken kalkacağım. Ot biçilecek.

(*Üstünde robdöşambırla Voynitski girer. Elinde bir kandil vardır.*)

VOYNİTSKİ: Dışarda fırtına kopmak üzere. (*Bir şimşek çakar.*)

Gördünüz mü! *Helene* ve *Sonya* gidip yatın hadi, sizden nöbeti almaya geldim.

SEREBRYAKOV (*ürkmüş*) : Hayır, hayır! Onunla yalnız bırakmayın beni! Hayır! Çenesiyle öldürür beni!

VOYNİTSKİ: Ama onların da dinlenmesi gerek! İki gecedir uyumuyorlar.

SEREBRYAKOV : Gidip uyusunlar, ama sen de git. Teşekkür ederim. Yalvarırım. Bir zamanlarki dostluğumuz adına, dediğimi yap. Sonra konuşuruz.

VOYNİTSKİ: Bir zamanlarki dostluğumuz... Bir zamanlarki...

SONYA: Vanya dayı, sus.

SEREBRYAKOV (*karısına*) : Canımın içi, beni onunla yalnız bırakma! Çenesiyle öldürür beni.

VOYNİTSKİ: Gülünç kaçmaya başladı artık.

(*Marina bir kandille girer.*)

SONYA: Dadı, sen yatsaydın bari. Çok geç oldu.

MARİNA : Semaver masadan kalkmadı daha. Nasıl gidip yatayım.

SEREBRYAKOV: Kimse uyumuyor, herkes yorgunluktan bitkin düşmüş, sadece ben mutluluk içindeyim.

MARİNA (*Serebryakov'a yaklaşıp; tatlılıkla*) : Nasıl oldun cancağızım? Ağrın var mı hâlâ? Benim de bacağımla bir sızıldıyor, bir sızıldıyor ki... (*Battaniyeyi düzeltir*) Eskiden beri size dirlik vermedi bu hastalık. Rahmetli Vera Petrovna, Sonyacığımın annesi, zaman olur, geceleri ayakta, üzüntüler içinde kıvrırır, çırpırır, didinirdi. Çok severdi sizi, çok... (*Bir sessizlik*) Yaşlanınca çocuklaşırsın insan, kendisine acın sın ister, gel gör ki yaşlılara kimsenin acıdığı yok. (*Serebryakov'un omuzuna bir öpücük kondurur*) Gel cancağızım, yatağına yatırayım seni. Gel, canımın içi... İhlamur içireyim sana, ayaklarını ısıtayım... Senin için Tanrı'ya dua edeyim...

SEREBRYAKOV (*duygulanmış*): Gidelim, Marina.

MARİNA: Benim de bacaklarım bir sızıldıyor, bir sızıldıyor ki! (*Serebryakov'u Sonya'yla birlikte götürürler.*) Vera Petrovna, Sonyacığımın annesi, öyle zamanlar olurdu ki, kıvrırır, çırpınır didinir, gözyaşı dökerdi... Sen, Sonyacığım, küçücükten daha, aklın bir şeye ermezdi... Hadi, hadi cancağızım... (*Serebryakov, Sonya ve Marina çıkarlar.*)

YELENA ANDREYEVNA: Canıma okudu. Ayakta güç duruyorum.

VOYNİTSKİ: O sizin canınıza okudu, bense kendi kendimin. İşte üçüncü gecedir gözümü kırpmadım.

YELENA ANDREYEVNA: Geçimsizlik var bu evde. Anneniz broşürleriyle profesör dışında herkesten nefret ediyor; profesör alingan, bana güvenmiyor, sizden korkuyor; Sonya babasına kızgın, bana kızgın, işte iki haftadır konuşmuyor benimle; siz kocamdan nefret ediyor, açıkça aşağılıyorsunuz annenizi, benimse sinirlerim yay gibi gergin ve bugün yirmi kez ağlamanın sınırlarına geldim... Geçimsizlik var bu evde...

VOYNİTSKİ: Felsefeyi bırakalım!

YELENA ANDREYEVNA: Kültürlü, akıllı bir insansınız İvan Petroviç. Dünyayı haydutların, yangınların değil de, nefretin, düşmanlığın, bütün bu küçük didişmelerin mahvettiğini anlamanız gerekir... Sizin işiniz homurdanmak değil herkesi barıştırmak olmalı...

VOYNİTSKİ: Beni önce kendi kendimle barıştırın! Birtanem...

(*Ansızın Yelena Andreyevna'nın eline kapanır ve öper.*)

YELENA ANDREYEVNA: Bırakın! (*Elini çeker*) Gidin buradan!

VOYNİTSKİ: Birazdan yağmur dinecek, doğada her şey tazelenecek, derin derin soluk alıp verecek... Fırtına beni tazelemeyecek sadece. Gece gündüz yaşamımın geri dönülmezce yok olup gittiği düşüncesi boğuyor beni. Geçmiş diye bir şey yok benim için. Aptalca, boş şeylerle harcanıp tüketildi çünkü. Şimdiki zaman, saçmalığıyla korkunç. İşte size benim yaşamım ve aşkım. Ne işe yararlar, ne yapayım onları? Size olan duygularım boş yere harcanıp gidiyor, bir çukura düşen gün ışığı gibi. Kendim de harcanıp gidiyorum.

YELENA ANDREYEVNA: Bana olan aşkınsızdan söz ettiğinizde beynim duruyor sanki, ne diyeceğimi bilemiyorum. Özür dilerim ama size söyleyecek bir şeyim yok. (*Gitmek ister*) İyi geceler.

VOYNİTSKİ (*yolunu keserek*): Bu evde, yanbaşımda bir başka yaşamın, sizin yaşamınızın yok olup gittiği düşüncesiyle nasıl acı çektiğimi bilseniz! Ne bekliyorsunuz daha? Hangi yerin dibine batasınca felsefedir engel oldu size? Anlayın artık, anlayın...

YELENA ANDREYEVNA (*dik dik bakarak*): İvan Petroviç, sarhoşsunuz siz!

VOYNİTSKİ: Olabilir, olabilir...

YELENA ANDREYEVNA: Doktor nerede?

VOYNİTSKİ: Orada... Gece bende kalıyor. Olabilir, olabilir. Her şey olabilir!

YELENA ANDREYEVNA: Bugün de içtiniz demek? Ama neden?

VOYNİTSKİ: İnsana yaşıyormuşum gibi geliyor ne de olsa... Engel olmayın bana Helene!

YELENA ANDREYEVNA: Eskiden hiç bir zaman içmez ve hiç bir zaman böyle çok konuşmazdınız... Gidip yatın! Sıkılıyorum sizden.

VOYNİTSKİ (*eline kapanarak*): Birtanem... eşsiz kadın!

YELENA ANDREYEVNA (*kederle*): Bırakın beni. İğrenç bir şey oldu artık bu.

VOYNİTSKİ (*yalnız*): Gitti... (*Bir sessizlik*) On yıl önce rahmetli kızkardeşimin evinde rastlamıştım ona. O sırada o on yedisindeydi, bense otuz yedi yaşında. Ona neden o zaman aşık olmadım, evlenme teklifinde bulunmadım? Pekala da olurdu! Karım olacaktı şimdi... Evet... Şimdi ikimiz de uyanmış olurduk fırtınadan. O korkar, ben onu kollarımda tutar, «Korkma, yanındayım» diye fısıldardım. Ah, ne tatlı düşünceler bunlar, ne güzel düşünceler, yüzüm gülüyor... Ama, Tanrım, düşüncelerim kafamda birbirine karışıyor... Neden yaşlandım? Neden anlamıyor beni? O tumturaklı konuşma biçiminden, uyusukluğundan, dünyanın yok olup gideceği üstüne saçma uyusuk düşüncelerinden, bütün bunlardan nasıl da nefret ediyorum! (*Bir sessizlik*) Ah, nasıl aldatıldım, nasıl! Tapıyordum bu profesöre, bu zavallı marazlıya. Bir öküz gibi çalıştım onun için! Sonya'yla birlikte sıkıp suyunu çıkardık bu yurtluğun, son damlasına kadar. Köy ağaları gibi, bezir yağı, nohut, lor peyniri ticareti yaptık. Kuruş kuruş biriktirip ona binlikler göndermek için kendi lokmamızı bile yemedik doyaya. 'Onunla, onun bilim adamlığıy-

la gurur duyuyor, onunla yaşıyor, onunla soluk alıyordum! Yazdığı ve ağzından çıkan her şey tartışılmaz bir hikmet gibi görünüyordu bana... Tanrım, ya şimdi? Emekli oldu sonunda ve bütün yaşamı sonuçlarıyla gözler önünde: Ondan emek ürünü tek bir sayfa kalmayacak, tümüyle bilinmeyen

biri, bir hiç! Bir sabun köpüğü! Ve aldatıldım ben... Apaçık görüyorum bunu, bir ahmak gibi aldatıldım...

(Sırtında redingotu, yeleksiz ve boyunbağsız, Astrov girer. Çakırkeyiftir. Telyegin gitarıyla arkasından gelmektedir.)

ASTROV: Çal!

TELYEGİN: Herkes uyuyor efendim.

ASTROV: Çal!

(Telyegin hafiften tumbırdadır.)

ASTROV *(Voynitski'ye)* : Yalnız mısın? Hanımlar yok mu? *(Elleri böğründe, hafiften türkü söyler.)*

«Kulübe dansetsin, soba horan tepsin; yatacak yeri yok ev sahibinin...» Fırtına uyandırdı beni. Yağmur yaman yağıyor. Saat kaç şimdi?

VOYNİTSKİ: Şeytan bilir.

ASTROV: Yelena Andreyevna'nın sesini duydum gibi geldi bana.

VOYNİTSKİ : Az önce buradaydı.

ASTROV: Görkemli kadın. *(Masadaki ilaç şişelerini gözden geçirerek)* İlaçlar! Nerelerden reçete alınmamış ki! Markov... Moskova... Tula... Damla illetiyle bütün kentlerde kafa ütölemiş. Hasta mı gerçekten, yoksa numara mı yapıyor?

VOYNİTSKİ: Hasta.

(Bir sessizlik)

ASTROV: Bugün niye üzgünsün böyle? Profesöre mi üzülyyorsun yoksa?

VOYNİTSKİ: Bırak beni.

ASTROV: Belki de profesörün hanımına âşıksın, ha?..

VOYNİTSKİ: Onunla arkadaşız .

ASTROV: Ha, demek arkadaşsınız artık?

VOYNİTSKİ: Ne demek oluyor bu «artık»?

ASTROV: Bir kadın bir erkeğin ancak şu sıra içinde arkadaşı olabilir: Önce tanıdığı, sonra sevgilisi, ve daha sonra artık arkadaşı...

VOYNİTSKİ: Felsefenin en yavanı ve bayağısı...

ASTROV: Ha? Evet... Bayağlaşmakta olduğumu itiraf etmeliyim. Gördüğün gibi ben de sarhoşum. Genellikle ayda bir içerim. İçince de aşırı ölçüde küstah ve yüzsüz oluyorum. Her şey vız geliyor! En güç ameliyatlara giriyorum, üstesinden de geliyorum. Gelecek üstüne en geniş tasarımlar kuruyor, artık kendimi acayip bir adam olarak görmüyorum, insanlığa çok büyük yarar sağladığıma inanıyorum! Ve böyle zamanlarda kendi kişisel felsefe sistemime sahip oluyorum, ve de hepiniz, kardeşler, böcek gibi, mikrop gibi görünüyorsunuz gözüme. *(Telyegin'e)* Vaflyla, çal!

TELYEGİN: Sevgili dostum, senin için bütün ruhumla çalmak istiyorum, ama evde uyuyanlar var!

ASTROV: Çal!

(Telyegin hafiften çalar.)

ASTROV: Şimdi bir şeyler içmek pek güzel olurdu. Gidip bakalım, bizim orada konyak kalmış olacak. Şafakla birlikte de bana gideriz. Tamam mı? Bir sağlık memurum var, hiçbir zaman «tamam mı» demez, «tamam mi» der... Korkunç bir düzenbazdır... Ha, tamam mi? *(İçeri giren Sonya'yı görür)* Özür dilerim, boyunbağımı çıkarmıştım.

(Hızla çıkar, Telyegin de onun ardı sıra gider.)

SONYA: Vanya dayı, doktorla içtiniz yine değil mi? Tencere yuvarlandı, kapağını buldu. Hadi öteki artık hep böyle zaten diyelim, ya sana ne oluyor? Yaşına başına yakışıyor mu?

VOYNİTSKİ: Yaşla ilgisi yok bunun. Gerçekten yaşamayınca insan, seraplarla avunur. Ne de olsa, tam bir hiçlikten daha iyidir.

SONYA: Kuru otlar çoktan biçildi. Her gün yağmur yağıyor, her şey çürüyor. Sen ise seraplarla uğraşıyorsun. Çiftlik işlerini tümüyle bıraktın... Her şey benim üstüme kaldı, takatim bitti, tükendi artık... *(Korkuyla)* Dayı, gözlerinde yaş var.

VOYNİTSKİ: Ne yaşı? Yaş filan yok... saçma... Şimdi rahmetli annen gibi baktın bana... Canım benim *(Ellerini, yüzünü öpücüklerle boğar)* Kızkardeşim benim... canım kırkardeşim benim... nerede şimdi? Bilseydi eğer! Ah, eğer bilseydi!

SONYA: Neyi? Dayı, neyi bilseydi?

VOYNİTSKİ: Zor şeyler bunlar... Kötü şeyler... Neyse... Neyse... sonra... Neyse... gideyim ben.

(Çıkar.)

SONYA (*kapıyı çalar*) : Mihail Lvoviç! Uyumuyorsunuz ya? Bir dakika gelir miydiniz!

ASTROV (*kapının arkasından*) : Hemen! (*Az sonra gelir. Yeleğini giymiş, boyunbağını takmıştır*) Emrinizdeyim.

SONYA : Size iğrenç gelmiyorsa eğer, kendiniz istediğiniz kadar için, ama yalvarırım dayıma içirmeyin. Ona çok zararlı bu.

ASTROV: Peki. Bir daha içmeyiz. (*Bir sessizlik*) Zaten hemen eve dönüyorum. Karar verildi onaylandı bile... Atları koşarlarken şafak da sökmüş olur.

SONYA: Yağmur yağıyor. Bekleyin sabah olsun.

ASTROV: Fırtına yakınımızdan geçiyor, bizi ucu yakaladı. Gideyim ben. Lütfen bir daha da babanız için çağırmayın beni. Ben ona hastalığınız damladır diyorum, o romatizma diye diretiyor. Ben yatmasını rica ediyorum, o oturuyor. Zaten bugün hiç konuşmadı benimle.

SONYA: Şımartılmış. (*Büfeyi araştırır*) Bir şeyler yemek istermiydiniz?

ASTROV : Çok iyi olurdu.

SONYA: Geceleri atıştırmayı severim. Büfede bir şeyler var sanırım. Dediklerine göre, kadınlar üstünde büyük başarılar kazanmış hep, kadınlar şımartmış onu.

(*Büfenin önüne oturur, yemeye başlarlar.*)

ASTROV: Bugün hiçbir şey yemedim, içtim sadece.. Babanız güç bir adam. (*Bir şişe alır büfeden*) Mümkün mü? (*Kadehini doldurup içer*) Bakın, kimse yok şu anda, dosdoğru söyleyeyim: Sizin bu evde bir ay bile yaşayamazdım gibi geliyor, bu atmosfer boğardı beni. Damla illetine ve kitaplarına gömülmüş babanız, içi sıkıntılı Vanya dayımız, büyük anneniz, ve bir de üvey anneniz...

SONYA: Ne olmuş üvey anneme?

ASTROV: Bir insanın her şeyi güzel olmalıdır: Yüzü, giyimi, iç dünyası, düşünceleri... Çok güzel bir kadın, kuşku yok bunda. Fakat... yemekten, uyumaktan, çevrede dolanmaktan ve güzelliğiyle hepimizi büyülemekten başka yaptığı bir şey yok... Hiçbir yükümlülüğü yok. Başkaları çalışıyor onun için... Öyle değil mi? Ama bence aylak bir yaşam temiz olamaz. (*Bir sessizlik*) Bununla birlikte, belki de fazla katı davranıyorum. Hoşnut değilim bu yaşamdan, tıpkı Vanya dayınız gibi. Bu yüzden ikimiz de homurdanıp duruyoruz.

SONYA: Yaşamdan hoşnut değilsiniz demek?

ASTROV: Aslında, seviyorum yaşamayı. Ama bizim bu taşralı, Rus, yerli yaşamımıza dayanamıyorum, tüm benliğimle nefret ediyorum ondan. Kendi kişisel yaşamıma gelince, Tanrı hakkı için, hiçbir iyi şey yok benim yaşamımda. Bilir misiniz, karanlık gecede ormanda yürürken, uzakta bir ışıkçığın parladığını gördüğünüzde, artık ne yorgunluğu, ne karanlıkları, ne de yüzünüze çarpan dalları hissedersiniz... Bu bölgede benim kadar çalışan kimse yok, biliyorsunuz. Yazgım beni yerden yere vurmaktan vazgeçmiyor hiç. Dayanılmaz acılar çekiyorum kimi zaman ve uzakta bir ışıkçığım yok... Kendim için bir şey beklediğim yok artık, insanları da sevmiyorum... Çoktandır sevmiyorum hiç kimseyi...

SONYA: Hiç kimseyi mi?

ASTROV: Hiç kimseyi. Eski anılarımızın hatırına, dadınıza biraz yakınlık duyuyorum sadece. Köylüler çok tekdüze, gelişmemişler, pislik içinde yüzüyorlar... Aydınlarla da iyi geçinmek çok güç. Yoruyorlar insanı. Bütün o sevimli tanıdıklarımız, çok sığ düşünüyorlar, duyguları çok yüzeysel, burunlarından ötesini gördükleri yok, tek sözcükle aptal hepsi. Kafa yetenekleri biraz daha gelişmiş olanlar ise düpedüz isterikler. İç gözlem ve abes beyin etkinlikleriyle çürümüşler. Ağlayıp sızlarlar bunlar, nefret kusarlar, hezeyan halinde iftira yağdırırlar; insana yan yan yaklaşır, kaş altından bakar ve yaftayı yapıştırırlar: «Hım, bir psikopat!» Ya da, «Bir laf ebesi bu!» Alnına nasıl bir yafta yapıştıracaklarını bilemedikleri kişileri de, «Tuhaf bir adam bu, tuhaf!» diye nitelerler. Orman seviyorsam, tuhafıktır bu. Et yemiyorsam, bu da tuhafıktır... Doğaya, insana, dolaysız, temiz, özgür bir yaklaşım kalmamış artık... Kalmamış, vesselam! (*İçmek ister.*)

SONYA (*engel olur*) : Durun, rica ederim, yalvarırım içmeyin artık.

ASTROV: Neden?

SONYA: Size hiç yakışmıyor bu, hiç! Zarif bir insansınız, sesiniz öyle tatlı ki... Hatta, tanıdığım hiç kimsenin olmadığı kadar yakışıklısınız. Neden, içki içen, kâğıt oynayan, sıradan insanlara benzemek istiyorsunuz? Hayır, yalvarırım böy-

le davranmayın. İnsanların bir şey yaratacak yerde kendilerine yukardan verileni, Tanrı'nın verdiğini de yıkıp yok ettiklerini söylersiniz hep. Öyleyse neden, neden yıkıp yok ediyorsunuz kendinizi?

Yalvarırım, yapmayın bunu. Böyle davranmayın, ne olur,..

ASTROV (*elini Sonya'ya uzatarak*) : Artık içmeyeceğim.

SONYA: Söz verin bana,

ASTROV: Şeref sözü.

SONYA (*Astrov'un elini kuvvetle sıkarak*) : Teşekkür ederim.

ASTROV: Tamam. Ayıldım artık. Görüyorsunuz ya, tümüyle ayığım ve ömrümün sonuna kadar da böyle kalacağım. (*Saatine bakar.*) Evet, devam edelim... Dediğim gibi, benim için çok geç artık... Yaşlandım, çalışmaktan bitkin düştüm, tüm duygularım köreldi ve bana öyle geliyor ki, kimseye bağlanamam artık... Sevdiğim kimse yok... ve kimseyi sevemem bundan böyle... Beni hâlâ çeken tek şey güzelliğidir. Güzelliğe karşı ilgisiz değilim. Bana öyle geliyor ki, Yelena Andreyevna istese, bir gün içinde döndürebilirdi başımı... Ama aşk değil ki bu, gönülden bir bağlılık değil ki... (*Eliyle gözlerini kapar ve titrer.*)

SONYA: Neniz var?

ASTROV: Hiçbir şey... Büyük Perhiz sırasında, bir hasta elimin altında öldü, kloroform verirken...

SONYA : Unutun artık bunu (*Bir sessizlik*) Söyleyin bana Mihail Lvoviç... Diyelim bir kız arkadaşım, ya da küçük kızkardeşim olsa ve siz onun... diyelim ki sizi sevdiğini öğrenseniz... Ne yapardınız?

ASTROV (*omuz silkererek*) : Bilmem. Sanırım hiçbir şey. Onu sevemeyeceğimi anlamasını sağladım, kafamın yeterince dolu olduğunu... Her ne ise, yolcu yolunda gerek, zamandır. Bağışlayın, ikigözüm, yoksa sabaha kadar bitiremeyiz bu konuşmayı... (*Sonya'nın elini sıkarak.*) İzinizle salondan geçeceğim. Yoksa dayınız engel olur diye korkuyorum. (*Çıkar.*)

SONYA (*yalnız*) : Hiçbir şey söylemedi.. Gönlü hâlâ kapalı bana, ama nedense bir mutluluk var içimde... (*Mutlulukla güler*) Ona zarıfsınız, soylusunuz, sesiniz ne kadar tatlı dedim... Yersiz mi kaçtı yoksa? Nasıl da insanı okşayan bir titreşimi var sesinin... Sanki hâlâ dolaşüyor havada, hâlâ duyuyorum onu... Küçük kız kardeşten söz ettiğimde, anlamadı... (*Ellerini burarak*) Of, ne korkunç şey, güzel olmayışım! Ne korkunç! Biliyorum güzel olmadığını, biliyorum, biliyorum... Geçen pazar kiliseden çıkarken benim için söylenenleri işittim... Bir kadın, «İyi kız, hoş kız, çok temiz kalbi var, ama ne yazık, çirkin,» diyordu... Çirkin... (*Yelena Andreyevna girer.*)

YELENA ANDREYEVNA (*pencereleri açar*): Fırtına geçti. Ne güzel bir hava. (*Bir sessizlik*) Doktor nerede?

SONYA: Gitti.

(*Bir sessizlik*)

YELENA ANDREYEVNA: Sofi!

SONYA: Ne var?

YELENA ANDREYEVNA: Daha ne kadar surat asacaksın bana? Birbirimize bir kötülük yapmadık. Neden düşman olalım? Yeter artık...

SONYA: Ben de istiyordum bunu. (*Yelena Andreyevna'yı kucaklar*) Küslük yeter.

YELENA ANDREYEVNA: Çok sevindim!

(*İkisi de heyecanlıdırlar.*)

SONYA : Babam yattı mı?

YELENA ANDREYEVNA: Hayır, salonda oturuyor... Haftalardır konuşmuyoruz birbirimizle. Tanrı bilir neden... (*Büfenin açık olduğunu görür*) Hayrola?

SONYA: Mhail Lvoviç yemek yedi.

YELENA ANDREYEVNA : Şarap da var... Haydi arkadaşlığımıza içelim.

SONYA: Haydi.

YELENA ANDREYEVNA: Aynı kadehten... (*Doldurur.*) Böylesi daha iyi. Birbirimize de sen diyelim artık, tamam mı?

SONYA : Tamam. (*İçer ve öpüşürler.*) Çoktandır barışalım istiyordum, ama utanıyordum nedense... (*Ağlar.*)

YELENA ANDREYEVNA: Niye ağlıyorsun?

SONYA: Yok bir şey, öyle işte...

YELENA ANDREYEVNA: Peki, peki, yeter... (*Ağlar*) Tuhafım... İşte ben de ağlıyorum... (*Bir sessizlik*) Babanla içten pazarlıklı evlendiğimi düşünerek kızılıyorsun bana, değil mi... Yemine inanıyorsan eğer, yemin ederim, severek evlendim onunla... Bir bilgin, tanınmış bir kişi olarak etkiledi beni... Gerçek bir sevgi değildi bu, yapaydı; ama o zaman gerçek gibi görünmüştü bana. Oysa sen düğünümüzden beri, akıllı, kuşkucu bakışlarıyla beni

cezalandırmaktan vazgeçmedin.

SON YA: Tamam, barıştık artık! Unutalım.

YELENA ANDREYEVNA: İnsanlara öyle bakma, yakışmıyor sana. Herkese inanmalı, başka türlü yaşanmaz.

(Bir sessizlik.)

SONYA: Bir dost gibi, yürekten söyle bana... Mutlu musun?

YELENA ANDREYEVNA: Hayır.

SONYA : Biliyordum bunu. Bir soru daha; ama içtenlikle yanıtla: Genç bir kocan olsun ister miydin?

YELENA ANDREYEVNA: Nasıl da küçük bir kız gibisin hâlâ. Tabii isterdim. (Güler) Hadi, bir şey daha sor bakayım, bekliyorum...

SONYA: Doktordan hoşlanıyor musun?

YELENA ANDREYEVNA: Evet, çok..

SONYA (güler) : Suratımda salakça bir ifade var değil mi? Gitti o, ama ben hâlâ sesini, adımlarını işitiyorum sanki... Karanlık pencereye baktığımda yüzünü görüyorum... Dur da anlatayım bunu... Ama böyle yüksek sesle konuşmamalıyım, utanıyorum... Benim odama gidelim, orada konuşuruz. Beni çok salak buluyorsun, değil mi? İtiraf et... Onun hakkında bir şeyler söylesene bana...

YELENA ANDREYEVNA: Ne söyleyeyim istiyorsun?

SONYA: Akıllı bir insan... Her şeyi başarıyor, her şeyin üstesinden gelebilir... Hem hastaları iyileştiriyor, hem ormanlar yetiştiriyor...

YELENA ANDREYEVNA: İş ormanda, ya da doktorlukta değil... Canımın içi, yetenek konusu bu, anlasana! Ama sen yeteneğin ne olduğunu bilir misin? Gözüpeklik, özgür bir kafa, geniş görüşlülük demektir yetenek... Bir ağaç diyor ve bin yıl sonra neler olacağını görüyor şimdiden, insanlığın mutluluğunu görür gibi oluyor. Böyle insanlar azdır, onları sevmek gerekir... İçiyor, kabalık yaptığı oluyor, ama ne çıkar? Rusya'da yetenekli insan temiz kalamaz ki. Düşünsene, ne biçim bir yaşamı var bu doktorun! Çamurdan geçilmez yollar, ayazlar, kar fırtınaları, aşmak zorunda olduğu uzak mesafeler... Halk kaba, yabani; yoksulluk, hastalık almış yürümüş... Böyle bir ortamda her gün çalışan, didinen

insanın, temiz ve ayık olarak kırk yaşlarına ulaşması güçtür. (Öper Sonya'yı) Senin mutlu olmanı yürekten dilerim, mutluluğa layıksın... (Kalkar) Bense bıkkınlık verici, ikinci sınıf bir insanım hep... Müzik çalışmalarım, kocamın evinde, tüm romantik ilişkilerde, her yerde tek sözcükle, önemsiz bir kişi oldum. Gerçekten de Sonya, mutsuzum, çok mutsuzum! (İçi kabarmış yürür sahnede.) Bu dünyada mutluluk yok bana. Yok! Niye gülüyorsun?

SONYA (yüzünü gizleyerek güler) : Ben öyle mutluyum... öyle mutluyum ki!

YELENA ANDREYEVNA: Bir şeyler çalmak istiyorum... Şimdi bir şeyler çalmak isterdim.

SONYA: Çal. (Kucaklar onu.) Uyuyamam artık... Çal hadi!

YELENA ANDREYEVNA: Hemen. Baban uyumuyor ama. Hastayken müzikten rahatsız oluyor. Git de sor. Bir şey demezse çalarım. Hadi, git.

SONYA: Gidiyorum. (Çıkar.)

(Bahçeden bekçinin sopa vuruşları işitilir.)

YELENA ANDREYEVNA: Çoktandır çalmadım. Çalıp ağlayacağım, aptallar gibi. (Pencereye doğru) Sen misin takırdayan Yefim?

BEKÇİNİN SESİ: Benim!

YELENA ANDREYEVNA : Takırdama, bey hasta..

BEKÇİNİN SESİ: Hemen gidiyorum! (Islık çalar.) Hey, Karabaş, Çomar, gelin buraya!

(Bir sessizlik)

SONYA (.döner) : Olamazmış!

PERDE

ÜÇÜNCÜ PERDE

Serebryahovlar'ın konuk salonu. Sağda, solda ve ortada olmak üzere üç kapı vardır. Gündüz.

Voynitski, Sonya (oturmakta) ve Yelena Andreyevna (bir şeyler düşünerek sahnede gezinmekte.)

VOYNİTSKİ: Herr profesör bugün bu salonda öğleden sonra saat üçte toplu olarak bulunmamız konusunda emir buyurdular. (Saatine bakar) Bire çeyrek var. Herhalde bir konuda dünyaya açıklamak istediği bir bildirisi var.

YELENA ANDREYEVNA: Bir iş konusu olmalı.

VOYNİTSKİ: Ne işi olacak... Bütün yaptığı, zırvalar yazmak, homurdanmak ve başkalarını

kıskanmak.

SONYA (*sitemli*) : Dayı!

VOYÑİTSKİ : Peki, peki, özür dilerim. (*Yelena Andreyevna'yı göstererek*) Şuna bakın, yürürken uyuşukluktan sendeliyor. Pek tatlı! Pek hoş!

YELENA ANDREYEVNA: Gün boyunca vızıldıyorsunuz, yorulmadınız mı daha! (*Tasalı*) Can sıkıntısından boğuluyorum, Ne yapacağımı bilmiyorum.

SONYA (*omuzlarını silkerek*) : İş mi yok? Yeter ki iste.

YELENA ANDREYEVNA: Örneğin?

SONYA: Yurtluğun işleriyle uğraş, köylü çocuklarını eğit, hastaları iyileştir. Az iş mi bunlar? Biliyor musun, babamla sen burada yokken, Vanya dayıyla ben pazara gidip un satardık.

YELENA ANDREYEVNA: Beceremem bunları. Hem de ilginç değil. Benim bildiğim, köylüler bir takım romanlarda eğitilir, hasta olanları iyileştirilir. Gerçek yaşamda durup dururken gidip de nasıl eğiteyim, iyileştireyim onları?

SONYA: Niye eğitemeyecekmişsin, ben de bunu anlamıyorum. Belki azıcık alışırsan sen de.

(*Kucaklar onu*) Sıkılma, canımın içi. (*Güler*) Canın sıkılıyor, yerinde duramıyorsun. Can sıkıntısıyla tembellik bulaşıcıdır. Bak, Vanya dayı, senin arkanda gölge gibi dolaşmaktan başka bir şey yapmaz oldu. Ben işi gücü yüzüstü bıraktım, koşup sana geliyorum çene çalmak için. Tembelleştim, elimi işe süremiyorum! Doktor Mihail Lvoviç eskiden çok seyrek gelirdi buraya, en çok ayda bir kez; şimdi her gün burada, ormanlarını da, değirmenini de unuttu... Büyücü olmalısın sen...

VOYÑİTSKİ: Ne diye böyle yiyip bitiriyorsunuz kendinizi? (*Canlı*) Eşsiz, görkemli kadın, aklınızı başınıza devşirsenize! Bir denizkızı kanı dolaşıyor damarlarımızda, ama niçin denizkızı gibi davranmıyorsunuz? Ömrünüzde bir kez olsun koyverin kendinizi! Bir su cinine abayı yakıp balıklama dalın girdaba... Öyle ki, başta *Herr* Profesör, ağzımız bir karış açık, donup kalalım hepimiz...

YELENA ANDREYEVNA (*öfkeli*): Beni rahat bırakın! Ne insafsızlık bu! (*Çıkmak ister.*)

VOYÑİTSKİ (*engel olur*) : Peki, peki, iki gözüm, bağışlayın beni... Özür dilerim. (*Elini öper*) Barışalım.

YELENA ANDREYEVNA : Sabır taşı olsa çatlar bu kadarına, kabul edin.

VOYÑİTSKİ: Barışma ve uzlaşmamızın simgesi olarak size bir demet gül getireceğim şimdi, sabahtan hazırlamıştım. Sonbahar gülleri. Gönül çekici, hüznü güller... (*Çıkar.*)

SONYA : Sonbahar gülleri, gönül çekici, hüznü güller...

(*İkisi birden pencereye bakarlar.*)

YELENA ANDREYEVNA: İşte güz geldi bile. Kışı nasıl geçireceğiz burada! (*Bir sessizlik*) Doktor nerede?

SONYA: Vanya dayının odasında. Bir şeyler yazıyor. Vanya dayının gittiğine sevindim, seninle konuşmak istiyorum.

YELENA ANDREYEVNA : Ne hakkında?

SONYA: Ne hakkında olabilir!.. (*Başını Yelena'nın göğsüne yaslar.*)

YELENA ANDREYEVNA: Peki, yeter, yeter... (*Saçlarını okşar Sonya'nın.*) Yeter.

SONYA: Çirkinim ben.

YELENA ANDREYEVNA: Çok güzel saçların var.

SONYA: Hayır! (*Kendini aynada görmek için başını çevirip bakar.*) Hayır. Bir kadın güzel değilse, «Çok güzel gözleriniz var, çok güzel saçlarınız var...» derler. Altı yıldır tutkunum ona, annemi sevdiğimden daha çok seviyorum onu. Her an sesini işitiyor, ellerimde ellerinin sıcaklığını hissediyorum; her an içeri giriverecekmiş gibi gözüm kapıda. Şu sıra her gün buralarda, ama beni görmüyor bile... Bilsen nasıl acı veriyor bana bu! Hiçbir umudum yok, hiçbir! (*Ümitsizlik içinde*) Ey Tanrım, güç ver bana... Bütün gece dua ettim... Her fırsatta yaklaşıyorum ona, bir söz bulup konuşmaya başlıyorum, gözlerine bakıyorum. Artık ne gururum, ne kendimi tutma gücüm kaldı... Dün akşam dayanamayıp Vanya dayıya söyledim âşık olduğumu... Hizmetçiler de biliyor onu sevdiğimi, bilmeyen kalmadı...

YELENA ANDREYEVNA: Ya o?

SONYA: O benim farkımda bile değil..

YELENA ANDREYEVNA (*düşünceli*) : Tuhaf bir insan... Biliyor musun, ne geldi aklıma? İzin ver, konuşayım onunla. İhtiyatlı konuşurum, ima ederim... (*Bir sessizlik*) Öyle ya, daha ne kadar sürecek bu bilinmezlik... Ha? İzin ver, konuşayım onunla! (*Sonya başıyla onaylar.*)

YELENA ANDREYEVNA: İyi. Sevip sevmediğini öğrenmek güç değil. Sen hiç utanma, tedirgin

olma canımın içi... Çok dikkat ederim ağzını ararken, farkına bile varmaz. Tek bir şey öğreneceğiz: Evet ya da hayır. *(Bir sessizlik)* Eğer hayırsa, gelmesin buraya. Tamam mı?

(Sonya başıyla onaylar.)

YELENA ANDREYEVNA: Göz görmeyince gönül katlanır derler... Ertelemeyelim bu işi, hemen soralım. Bana birtakım krokiler göstermek istediğini söylüyordu. Git, söyle kendisini beklediğimi.

SONYA *(büyük bir heyecan içinde)* : Bana gerçeği olduğu gibi söyleyeceksin ama...

YELENA ANDREYEVNA: Elbette. Bence gerçek, niteliği ne olursa olsun, belirsizlik kadar korkunç değildir. Güven bana yavrucuğum.

SONYA: Peki, peki. Krokilerini görmek istediğini söyleyeceğim ona. *(Çıkarken kapının yanında bir an durur)* Yok, belirsizlik daha iyi... Ne de olsa, umuttur...

YELENA ANDREYEVNA: Ne oldu?

SONYA: Hiç. *(Çıkar.)*

YELENA ANDREYEVNA *(yalnız)* : Başkasının sırrını bilip de yardım edememek ne kötü *(Düşünceli)* Sonya'ya âşık değil, bu belli bir şey, ama neden evlenmesinler? Güzel bir kız değil, ama o yaştaki bir köy doktoruna ne kadar uygun bir eş olurdu. Akıllı, altın gibi yüreği var, tertemiz!.. Yok, yok, bu değil sorun... *(Bir sessizlik)* Bu zavallı kızcağızı anlıyorum. Bütün bildikleri yemek, içmek ve uyumak olan birtakım sönük gölgelerin insan diye dolaştığı, bayağılıktan başka bir şeyin işitilmediği bir çevrede can sıkıntısından boğulurken, arada bir o geliyor... Ötekilere benzemeyen; yakışıklı, ilginç, çekici bir adam, ve sanki karanlıklarda ay doğmuş gibi oluyor. Böyle bir adamın çekiciliğine kapılmak, bir an unutmak kendini... Galiba ben de kapıldım biraz. Evet, onsuz canım sıkılıyor; ve evet, onu düşündüğüm için gülümsüyorum işte... Şu Vanya Dayı, sözüm ona, damarlarımda bir denizkızı kanının dolaştığını söylüyor... «Ömrünüzde bir kez olsun koyverin kendinizi...» Kimbilir, belki gerçekten de yapmam gereken budur... Özgür bir kuş gibi uçup uzaklaşabilseydim hepinizden, miskin suratlarınızdan, konuşmalarınızdan; dünyada var olduğunuzu unutsaydım... Ama korkağın biriym ben, çekingenim... Vicdan azabından da kurtulamam sonra... Sanki bilmiyor muyum her gün neden geldiğini buraya... Kendimi suçlu hissetmeye başladım bile. Sonya'nın dizlerine kapanmak, özür dilemek, ağlamak istiyorum...

ASTROV *(bir krokiyle girer)* : İyi günler! *(Elini sıkarak.)* Yaptığım resmi görmek istemişsiniz?

YELENA ANDREYEVNA: Dün akşam bana çalışmalarınızı göstermeyi vaadettiniz... İşiniz yok ya?

ASTROV: Ne demek! *(Krokiyi oyun masasına serer ve raptiyeye sabitleştirir.)* Nerede doğdunuz?

YELENA ANDREYEVNA *(ona yardım ederken)* : Petersburg'da.

ASTROV. Nerede öğrenim gördünüz?

YELENA ANDREYEVNA: Konservatuvarda.

ASTROV: O zaman bu size ilginç gelmeyecektir belki. YELENA ANDREYEVNA : Neden?

Doğrusu, taşrayı, köyü iyi bilmem pek; ama çok okudum.

ASTROV: Bu evde bana ayrılmış bir çalışma masası var. İvan Petroviç'in odasında. Yorgunluktan bitkin düştüğümde, iyice alıklaşınca yani, her şeyi olduğu gibi bırakır buraya koşarım, ve işte, şu gördüğünüz şeyle eğlenirim bir iki saat. İvan Petroviç'le Sofya Aleksandrovna hesap tahtasının boncuklarını şakırdatırlarken onların yanbaşındaki masamda oturur çiziktirip dururum; ve bir sıcaklık, bir huzur hissedirim içimde ve cırcır böceğinin ötüşünü dinlerim. Ama çok sık değil, ayda bir kez bu mutluluğu hak görürüm kendimde. *(Krokiyi göstererek)* Bakın şimdi. İlçemizin elli yıl önceki durumunun haritasıdır bu. Koyu ve açık yeşiller ormanları gösterir; gördüğünüz gibi bölgenin yarısı ormanla kaplı. Yeşillerin üzerindeki kırmızı taramalar, oralarda çok sayıda mus geyiği ve yaban keçisi bulunduğu anlamına geliyor. Bitki örtüsünü de, hayvanları da gösteriyorum burada. Bir zamanlar şu gölde kuğular, kazlar, ördekler yaşıyordu. Eskilerin dediği gibi, her kuşun hükmü okunurdu; bulut gibi uçuşurlardı. Bucakların ve köylerin dışında gördüğünüz gibi, şuraya buraya küçük köycükler, çiftlikler, manastırlar serpiştirilmiş... Sığır davar ve at pek çoktu o sıralar. Mavi renk bunu gösteriyor. Sözgelimi, şu bucağın bulunduğu yörede mavi renk çok koyu; çünkü çok sayıda yıldı vardı burada, her haneye üç at düşüyordu. *(Bir sessizlik)* Daha aşağıya, şuraya bakın şimdi. Burası yirmi beş yıl önceyi gösteriyor. Ormanlar, toplam alanın üçte biri kadar artık. Yaban keçisi kalmamış. Mus geyiği hâlâ var. Yeşil ve mavi renklerin koyuluğu azalıyor. Vesaire, vesaire... Üçüncü bölüme geçelim: İlçenin bugünkü durumunu gösteren haritaya. Şurda burda yeşile rastlıyoruz, ama kesintisiz değil artık, birbirinden ayrı lekeler halinde. Ne mus geyiği, ne kuğu, ne yaban horozu kalmış. Eski küçük köycüklerden, çiftliklerden, manastırlardan, değirmenlerden eser yok. Genelde, ağır ağır ilerleyen, kuşkuya yer bırakmayan ve öyle görünüyor ki gelecekteki on on beş yıl içinde tamamlanacak bir

yozlaşmanın tablosu bu. Şimdi, bunun olağan bir süreç, eski yaşamın, eski kültürün yerini kaçınılmaz olarak yeni-

lerine bırakması olduğunu söyleyebilirsiniz. Evet, yok edilen ormanların bulunduğu yerlere şoseler, demiryolları yapılmış olsa, bütün bu alanları işlikler, fabrikalar, okullar kaplasa, halk daha sağlıklı, daha zengin, daha akıllı olsaydı, kabul ederdim bunu. Ama buralarda yok böyle bir şey! Tüm bölgede aynı bataklıklar, sivrisinekler, aynı yolsuzluk, yoksulluk, tifo, dizanteri, yangınlar... Önünde durulmaz bir varoluş mücadelesinin sonucunda ortaya çıkan bir yozlaşmanın tablosudur bu; gerilikten, bilgisizlikten, bilinçsizlikten ileri gelen bir yozlaşmanın... O zaman, üşümüş, aç, hasta insan, yaşamın son kırıntılarını kurtarmak, çocuklarını korumak için, içgüdüsel olarak, bilinçsizce, elinin altına gelen her şeye sarılmakta, açlığını gidermek, ısınabilmek için, yarımını düşünmeden, her şeyi yok etmektedir... Hemen hemen her şey yok edilmiş, ama yerlerine henüz hiçbir şey yapılmamış. (*Soğuk*) Yüzünüzdeki ifade, bunların sizi pek ilgilendirmediğini gösteriyor.

YELENA ANDREYEVNA: Ama öyle az anlıyorum ki bunlardan.

ASTROV: Bunda anlaşılmayacak bir şey yok ki. İlginizi çekmiyor, hepsi bu.

YELENA ANDREYEVNA: Doğrusunu söylemek gerekirse şu anda zihnim başka bir şeyle meşgul. Özür dilerim. Sizi küçük bir sorgudan geçirmem gerekiyor, ama utaniyorum, söze nasıl başlayacağımı bilemiyorum.

ASTROV: Sorgu mu dediniz?

YELENA ANDREYEVNA: Evet, sorgu, fakat... pek masum... Oturalım. (*Otururlar.*) Konu, genç bir insanla ilgili! Dürüst iki insan, iki dost gibi konuşacağız şimdi, açık yüreklilikle konuşacak ve unutacağız konuştuğlarımızı. Tamam mı?

ASTROV: Tamam.

YELENA ANDREYEVNA: Konu, üvey kızım Sonya'yla ilgili. Hoşlanıyor musunuz ondan?

ASTROV: Evet, kendisine saygım var...

YELENA ANDREYEVNA: Kadın olarak hoşunuza gidiyor mu?

ASTROV (*kısa bir sessizlikten sonra*): Hayır.

YELENA ANDREYEVNA: Birkaç söz daha, ve bitireceğiz. Farkettiğiniz bir şey olmadı mı?

ASTROV: Hiçbir şey.

YELENA ANDREYEVNA (*elini tutarak*): Onu sevmiyorsunuz, gözlerinizden okuyorum bunu... Ama acı çekiyor o... Anlayın bunu, ve... buraya gelmeyin artık.

ASTROV (*ayağa kalkar*): Benim o çağım geçti... Ve zaten zamanım da yok... (*Omuzlarını silkerek*) Nasıl zaman bulayım? (*Sıkılmış ve şaşkındır.*)

YELENA ANDREYEVNA: Öf, ne tatsız konuşma. Sırtımda bir ton yük varmış gibi sıkıntılıyım. Eh, çok şükür bitti bu da. Unutalım, hiç konuşmamışız gibi, ve... lütfen gidin. Akıllı bir adamsınız, anlamamız gerek... (*Bir sessizlik*) Kıpırmızı kesildiğimi hissediyorum...

ASTROV: Bir iki ay önce söyleseydiniz bunu belki düşünürdüm, ama şimdi... (*Omuzlarını silkerek*)

Madem o acı çekiyor, öyleyse, tabii... Fakat anlamadığım bir şey var: Ne gerek vardı bu sorguya?

(*Yelena Andreyevna'nın gözlerinin içine bahar ve işaret parmağını sallar*) Sizi kurnaz sizi!

YELENA ANDREYEVNA: Ne demek oluyor bu?

ASTROV (*gülerek*): Kurnazsınız! Sonya'nın acı çektiğini varsayalım, olabilir bu, fakat bu sorgunun anlamı ne? (*Yelena Andreyevna'nın konuşmasına engel olarak, canlı*) Lütfen şaşırılmış gibi yapmayın. Buraya her gün neden geldiğimi pekâlâ biliyorsunuz... Neden ve kimin için, çok iyi biliyorsunuz bunu... Tatlı, yırtıcı dişi kuş sizi! Bana öyle bakmayın, feleğin çemberinden geçmiş, yaşlı bir serçeyim ben...

YELENA ANDREYEVNA (*şaşırmış*): Yırtıcı dişi kuş! Hiçbir şey anlayamıyorum!

ASTROV: Tatlı, yumuşak tüylü gelincik sizi! Kurbanlar gerekli size! İşte bir aydır hiçbir şey yaptığım yok. Her şeyi yüzüstü bıraktım, gözlerim hep sizi arıyor, ve bu korkunç hoşunuza gidiyor sizin, korkunç... Eh, elden ne gelir? Yenik düştim. Sorgudan önce de biliyordunuz bunu. (*Kollarını kavuşturup başını eğerek*) İşte boyun eğiyorum. Yiğit beni!

YELENA ANDREYEVNA: Aklınızı yitirmişsiniz siz!

ASTROV (*sırıtarak*): Sıkılığımız...

YELENA ANDREYEVNA: Yoo, sizin sandığınızdan çok daha yüksekteyim ben! Yemin ederim. (*Çıkmak ister.*)

ASTROV (*yolunu keserek*): Bugünden tezi yok gidiyorum ve bir daha da adım atmayacağım buraya, fakat... (*Elini tutar, çevreye bakınır*) Sizinle nerede görüşelim? Çabuk söyleyin, nerede? Gelen olur

şimdi, hadi söyleyin... *(Tutkulu)* Ne ka-

dar olağanüstü, ne kadar göz alıcısınız... Bir öpücük... O güzel kokulu saçlarınızı bir öpeyim yeter...

YELENA ANDREYEVNA: Size yemin ederim ki...

ASTROV *(konuşmasına engel olarak)* : Ne diye yemin edecekmişsiniz? Yemine ne gerek var... Fazla söze ne gerek var... Oh, nasıl da güzelsiniz. Bunlar ne güzel eller. *(Ellerini öper.)*

YELENA ANDREYEVNA: Yeter artık ama... Gidin buradan... *(Ellerini çeker.)* Kendinizi kaybettiniz.

ASTROV: Söyleyin, söyleyin öyleyse, yarın nerede görüşüyoruz? *(Kollarını beline dolar)*

Görüyorsunuz işte, kaçınılmaz bir şey bu, görüşmeliyiz. *(Öper. Tam bu sırada elinde bir gül demetiyle Voynitski girer ve kapıda durur.)*

YELENA ANDREYEVNA *(Voynitski'yi görmemiştir.)*: Kıymayın bana... bırakın... *(Başını Astrov'un göğsüne koyar.)* Hayır! *(Gitmek ister.)*

ASTROV *(beline sarılıp durdurarak)* : Yarın fidanlığa geliyorsun... Saat ikide... Tamam mı? Evet mi? Geleceksin değil mi?

YELENA ANDREYEVNA *(Voynitski'yi görerek)* : Bırakın! *(Büyük bir utanç ve şaşkınlık içinde pencereye doğru gider)* Korkunç bir şey bu!

VOYNİTSKİ *(gül demetini bir sandalyenin üzerine koyar; heyecanlıdır; mendiliyle yüzünü ve boynunu kurular)* Önemli değil... Evet... Önemli değil...

ASTROV *(kabadayıcı)* : Bugün, muhterem İvan Petroviç, hava pek fena sayılmaz. Sabahleyin kapanıktı, yağmur yağacak gibiydi ama, şimdi açtı... Doğrusunu söylemek gerekirse, güz çok iyi geliyor, kışlık ekin çok iyi sonuç verecek... *(Krokiyi dürer.)* Sadece günler kısaldı... *(Çıkar.)*

YELENA ANDREYEVNA *(hızla Voynitski'ye giderek)* : Çaba gösterin, tüm etkinizi kullanın, kocamla bugünden tezi yok gidelim buradan! Duyuyor musunuz? Bugünden tezi yok!

VOYNİTSKİ *(yüzünün terini kurulararak)* : Ha? Ya, evet... İyi... Helene, her şeyi gördüm, her şeyi...

YELENA ANDREYEVNA *(sinirli)* : Duyuyor musunuz? Bugünden tezi yok gitmeliyim buradan! *(Serebryakov, Sonya, Telyegin ve Marina girerler.)*

TELYEGİN: Bendenizin de, efendimiz, sağlığım yerinde değil pek. İki gündür rahatsızım... Kafam bir tuhaf...

SEREBRYAKOV: Ötekiler nerede? Hiç hoşlanmıyorum bu evden. Labirente benziyor. Yirmi altı kocaman oda, herkes bir yere sığıyor, koydunsa bul. *(Zile basar.)* Marya Vasilyevna'yla Yelena Andreyevna'yı çağırın buraya!

YELENA ANDREYEVNA: Ben buradayım.

SEREBRYAKOV: Lütfen oturun dostlarım.

SONYA *(Yelena Andreyevna'ya yaklaşır, sabırsızlıkla)* : Ne dedi?

YELENA ANDREYEVNA: Sonra söylerim.

SONYA: Titriyorsun? Üzüntülüsün? *(Yüzüne merakla, anlamaya çalışarak bakar)* Anlıyorum... Buraya bir daha hiç gelmeyeceğini söyledi... değil mi? *(Bir sessizlik)* Söyle hadi! Öyle değil mi? *(Yelena Andreyevna başıyla onaylar.)*

SEREBRYAKOV *(Telyegin'e)* : Sağlıksızlığa eninde sonunda katlanıyor insan. Fakat şu köy yaşamının düzenine alışamadım gitti. İçimde dünyadan başka bir gezegene yuvarlanmışım gibi bir duygu var. Evet, oturun dostlarım, lütfen. Sonya! *(Sonya başı kederle öne eğik durmaktadır. İşitmez.)* Sonya! *(Bir sessizlik)* İşitmiyor. *(Marina'ya)* Dadı, sen de otur. *(Dadı oturur, çorap örmeye koyulur.)* Dostlarım, çok rica ediyorum. Hani, derler ya, kulak kesilin şimdi! *(Güler.)*

VOYNİTSKİ *(gergin ve sıkıntılı)* : Bana... belki de gerek yoktur? Gidebilir miyim?

SEREBRYAKOV: Hayır, sana herkesten daha çok gerek var şimdi.

VOYNİTSKİ: Size ne gibi bir yararım dokunabilir?

SEREBRYAKOV: Size... Ne gereği var bu hırçınlığın? *(Bir sessizlik)* Sana karşı bir kabahatim olduysa, başıyla lütfen.

VOYNİTSKİ: Bırak bu edayı... Sadede gelelim... Ne istiyorsun? *(Mariya Vasilyevna girer.)*

SEREBRYAKOV: İşte, *maman* da geldi. Şimdi başlıyorum. *(Bir sessizlik)* Sizi, efendiler, buraya çağırmanın nedeni, bir müfettişin geleceğini bildirmektir* Neyse, şakayı bir yana bırakalım. İş ciddi. Ben dostlarım, sizi buraya, yardımınızı ve öğütlerinizi rica etmek için çağırdım ve her zamanki lütf-
* Gogol'un "Müfettiş"inde geçen bir cümle. *(Çev.)*

karlığınıza güvenerek bunları elde edebileceğimi umuyorum! Ben bir akademisyenim, kitapların adamıyım, pratik yaşama her zaman yabancı kalmışımdır. Bu nedenle, bu konuda bilgi sahibi kişilerin

kılavuzluğu olmadan bir şey yapamam. İşte bu yüzden, İvan Petroviç, İlya İlyiç, *maman*, sizlere danışmak istiyorum... Sorun şu, *manet omnis una nox*, yani hepimiz ölümlüüz... Yaşlandım artık. Hastayım. Bu nedenlerle, mal mülk ilişkilerime ailemin yararı bakımından bir çekidüzen vermenin tam zamanı olduğunu düşünüyorum. Benim yaşamım bitti artık, kendimi düşünmüyorum... Fakat genç bir karım, yetişkin bir kızım var. (*Bir sessizlik*) Köy yaşamını sürdürmek benim için olanaksız. Bizler köy için yaratılmamışız. Yurtluktan gelen gelir de kentte yaşamaya yetmez. Sözelimi ormanı satacak olsak, bir daha yararlanamayacağımız geçici bir çare olur bu. Öyle bir çare bulmalı ki her yıl az çok belirli bir geliri güvence altına alsın. Ben böyle bir çare buldum ve şimdi onu görüşünüze sunmakla şeref duyacağım. Ayrıntıları geçerek, ana hatlarıyla açıklayacağım düşüncemi. Yurtluğumuz yıllık gelir olarak, değerinin, ortalama bir hesapla, yüzde ikisinden fazla getirmiyor. Onu satmayı öneriyorum. Böylece elde ettiğimiz parayı hisse senedi ve tahvillere yatıracak olursak yüzde dört, yüzde beş faiz alırız ve sanıyorum birkaç bin ruble de Finlandiya'da küçük bir yazlık satın almaya ayrabiliriz .

VOYNİTSKİ : Dur... Yalnız işitmiş olmalıyım. Tekrar et, ne dedin?

SEREBRYAKOV: Parayı hisse senedi ve tahvile yatırıp ayırdığımız birkaç bin rubleyle de Finlandiya'da bir yazlık satın alırız, dedim.

VOYNİTSKİ: Yok, Finlandiya değil... Başka bir şey daha söyledin.

SEREBRYAKOV: Yurtluğunu satmayı öneriyorum..

VOYNİTSKİ: Hah, buydu işte. Demek yurtluğunu satacaksın, çok güzel. Harika bir fikir... Fakat yaşlı annem ve şu gördüğün Sonya'yla birlikte nereye kaybolmamızı emrediyorsun?

SEREBRYAKOV: Bütün bunları zamanı geldikçe konuşacağız. Acelesi yok.

VOYNİTSKİ: Dur. Şu ana kadar bir ahmaktan başka bir şey olmadığım ortaya çıkıyor. Şu ana kadar bu yurtluğun Sonya'

ya ait olduğunu sanmak aptallığını göstermişim. Rahmetli babam kızkardeşime çeyiz olarak satın almıştı onu. Şu ana kadar, tam bir ahmak gibi, yasa gereğince, yurtluğun kızkardeşimden Sonya'ya geçmiş olduğunu sanıyordum.

SEREBRYAKOV: Doğru, yurtluk Sonya'nındır. Bunu tartışan mı var? Sonya'nın rızası olmadan onu satacak değilim. Zaten bu işi Sonya'nın iyiliği için yapmayı tasarlıyorum.

VOYNİTSKİ: Akıl almaz bir şey bu! Akıl almaz bir şey! Ya ben aklımı kaçırdım, ya da... ya da...

MARİYA VASİLYEVNA: Jan, Aleksandr'a karşı çıkma. İnan bana, neyin iyi neyin kötü olduğunu o bizden iyi bilir!

SEREBRYAKOV: Neden telaşlandığımı anlamıyorum. Tasarımın ideal olduğunu söylemiyorum. Eğer herkes onu yararsız bulacak olursa, ısrar edecek değilim..

(*Bir sessizlik*)

TELYEGİN (*sıkıntılı ve şaşkın*): Ben, efendimiz, bilime karşı sadece derin bir saygı değil, aynı zamanda, ailesel, akrabalık duygular beslemekteyim. Kardeşim Grigori İlyiç'in karısının kardeşi, yüksek malumlarındır, Konstantin Trifimoviç Lakedemonov, yüksek ihtisas sahibiydi...

VOYNİTSKİ: Dur, Vaflya, iş konuşuyoruz şimdi... Bekle biraz, sonra devam edersin...

(*Serebryakov'a*) Tamam, ona sor işte. Bu yurtluk onun amcasından satın alındı.

SEREBRYAKOV: Ah, neden sorayım? Niçin?

VOYNİTSKİ: Bu yurtluk, o zaman doksan beş bin rubleye alınmıştı. Babam yetmiş bin ödemiş, yirmi beş bin borç kalmıştı. Şimdi dinleyin beni... Eğer ben canım gibi sevdiğim kız-kardeşimin yararına mirastan vazgeçmemiş olsaydım bu yurtluk satın alınamazdı. Onunla da yetinmeyip, tam on yıl öküz gibi çalıştım, borcun tümünü ödedim.

SEREBRYAKOV: Bu tartışmayı başlattığıma pişman oldum.

VOYNİTSKİ: Yurtluk borçlardan temizlendi ve bugünkü durumuna geldiyse bu benim kişisel çabalarımın sonucudur. Ve şimdi, yaşlandım ve paçamdan tutup atıyorlar beni buradan.

SEREBRYAKOV: Anlamıyorum, nereye varmaya çalışıyorsun!

VOYNİTSKİ: Tam yirmi beş yıl yönettim bu yurtluğunu, çalışıp didindim, sana en vicdan sahibi bir kâhya gibi para gönderdim; ama bütün bu süre boyunca bir kere bile teşekkür etmedin bana. Bütün bu süre boyunca —gençlik yıllarımdan bu güne kadar— yılda beş yüz ruble aldım. Sadaka parası! Bu parayı bir ruble bile arttırmak hiçbir zaman geçmedi aklımdan.

SEREBRYAKOV: İvan Petroviç, bunu ben nasıl bilebilirdim? Pratikten hiçbir şey anlamayan bir adamım ben. Kendin istediğin kadar arttırabilirsin bu parayı.

VOYNİTSKİ: Neden çalmadım sanki? Neden hepimiz birden horlamıyorsunuz beni hırsızlık

yapmadığım için? Adaletle en uygun şey olurdu bu, şimdi de böyle yoksul düşmezdim. MARİYA VASİLYEVNA (sert): Jan!

TELYEGİN (heyecanlı) : Vanya, dostum yapma, yapma... Tir tir titriyorum bak... İyi ilişkilerimizi neden bozalım? (Öper onu) Yapma.

VOYNİTSKİ: Tam yirmi beş yıl işte şu annemle, köstebek gibi dört duvar arasında yaşadık... Bütün düşüncelerimiz, bütün duygularımız seninle ilgiliydi. Gündüzleri seni, senin çalışmalarını konuşur, seninle övünür, adını en büyük saygıyla anardık. Gecelerimizi, şimdi bütün benliğimle hor gördüğüm dergileri, kitapları okuyarak mahvettik.

TELYEGİN: Yapma, Vanya. Yapma... Artık dayanamıyorum...

SEREBRYAKOV (öfkeyle): Anlamıyorum, ne istiyorsun?

VOYNİTSKİ: Bizim gözümüzde daha yüce bir dünyanın varlığıydım sen. Makalelerini ezbere biliyorduk... Ama gözlerim açıldı artık! Her şeyi görüyorum! Sanat üstüne yazıyorsun ama, sanattan bir şey anladığın yok! Sevdiğin bütün o çalışmaların metelik etmezmiş! Aldattın bizi!

SEREBRYAKOV: Baylar! Yatıştırın onu, yetti artık! Çıkıp gideceğim!

YELENA ANDREYEVNA: İvan Petroviç, susmanızı istiyorum! İşitiyor musunuz?

VOYNİTSKİ: Susmayacağım! (Çıkıp gitmek isteyen Serebryakov'un önünü keserek) Dur, bitirmedim! Hayatımı mahvettin! Yaşamadım ben, yaşamadım! Senin yüzünden hayatımın en güzel yıllarını yok ettim, telef olup gittiler! Sen benim en amansız düşmanımsın!

TELYEGİN: Dayanamıyorum... Dayanamıyorum artık... Çıkıp gideyim... (Şiddetli bir heyecan içinde çıkar.)

SEREBRYAKOV: Ne istiyorsun benden? Benimle böyle bir ton-da konuşmaya ne hakkın var? Sen bir hiçsin! Yurtluk seninse, al onu, ihtiyacım yok!

YELENA ANDREYEVNA: Şu andan tezi yok bu cehennemden çıkıp gidiyorum! (Bağırır) Daha fazla dayanmam!

VOYNİTSKİ: Hayatım yok olup gitti! Yetenekli, akıllı gözüpük bir insanım ben... Eğer normal yaşamış olsam, bir Schopenhauer, bir Dostoyevski çıkabilirdi benden... Saçmalamaya başladım! Aklımı kaçıyorum!... Anneciğim, ümitsizlikten boğuluyorum! Anneciğim!

MARİYA VASİLYEVNA (sert) : Aleksandr'ı dinle!

SONYA (dadisının önünde diz çöker, sokulur ona): Dadıcığım! Dadıcığım!

VOYNİTSKİ : Anneciğim! Ne yapayım? Yok, bir şey söylemeyin! Ben kendim biliyorum ne yapacağımı! (Serebryakov'a) Beni unutmayacaksınız! (Ortadaki kapıdan çıkar.) (Mariya Vasilyevna da arkasından gider.)

SEREBRYAKOV: Baylar, ne demek oluyor bütün bunlar? Bu kadarı fazla artık! Bu çılgını uzaklaştırın benden! Onunla aynı çatı altında yaşayamam! Şurada (ortadaki kapıyı gösterir) benimle neredeyse yan yana yaşıyor... Köye, ya da küçük eve taşınsın... Yoksa ben göçerim buradan... Fakat onunla aynı evde oturamam bundan böyle...

YELENA ANDREYEVNA (kocasına) : Bugünden tezi yok gidiyoruz buradan! Hemen şu dakika hazırlığa başlayalım!

SEREBRYAKOV: Değersiz adam! Sen bir hiçsin!..

SONYA (diz çökmüş durumda babasına dönerek, sinirli, gözyaşları arasından) : İnsafli olmalısınız baba! Ben ve Vanya Dayı öyle mutsuzuz ki! (Umutsuzluğunu dizginleyerek) Unuttun mu, daha genç olduğun yıllarda Vanya Dayı'yla ninem geceleri senin için kitap çevirir, kağıtlarını kopye ederlerdi. Geceler boyu, her allahın gecesi! Ben ve Vanya Dayı durmak dinlenmek bilmeden çalıştık, kendimiz için bir tek kuruş harcamaya kıyamadık, hepsini sana gönderdik... Ekmeğimizi alın terimizle kazandık. Doğru değil böyle konuşmam, biliyorum, böyle konuşmam doğru değil ama, sen de anlamalısın bizi baba. İnsafli olmalısın!

YELENA ANDREYEVNA (heyecanlanmış, kocasına) : Aleksandr, Tanrı hakkı için, barış onunla. Yalvarırım.

SEREBRYAKOV: Peki, barışayım. Onu ne suçluyor, ne de kızıyorum ona. Fakat davranışının en azından tuhaf olduğunu kabul edin. İzninizle, yanına gideyim. (Orta kapıdan çıkar.)

YELENA ANDREYEVNA: Daha yumuşak davran, yatıştır onu. (Arkasından çıkar.)

SONYA (dadisına sokularak): Dadıcığım! Dadıcığım!

MARİNA: Bir şey yok yavrum. Erkek kazlar böyledirler, tıslar tıslar, sonra pısarlar... Tıslar tıslar,

pısarlar...

SONYA: Dadıcığım!

MARİNA (*saçını okşar*): Ayazda kalmış gibi titriyorsun! Hadi, hadi, küçük öksüzüm benim, Tanrı kullarına acır. Şimdi bir ihlamur kaynatırım sana, ya da sıcak ahududu şerbeti yaparım, geçer... Üzme kendini, küçük öksüzüm... (*Orta kapıya öfkeyle bakar*) Coşup taştınız erkek kazlar, Tanrı cezanızı verin!

(*Sahne gerisinden bir silah sesi ve Yelena Andreyevna'nın çılgınlık kopardığı işitilir.*)

MARİNA: Uf, Tanrı cezanızı versin!

SEREBRYAKOV (*koşarak girer, korkuyla sendelemektedir*): Tutun onu! Tutun! Çıldırdı!

(*Yelena Andreyevna ile Voynitski kapıda boğuşmaktadırlar.*)

YELENA ANDREYEVNA (*Voynitski'nin elinden tabancayı almaya çalışarak*): Verin onu! Verin diyorum size!

VOYNİTSKİ: Bırakın, *Helene!* Bırakın beni! (*Kurtulur, koşarak girer, bakışlarıyla Serebryakov'u, arar*) Nerede o? Hah, orada işte! (*Ateş eder.*) Mum! (*Bir sessizlik*) İsalet etmedi mi? Yine mi ıska?

(*Öfkeyle*) Ah, şeytan... şeytan götürsün...

(*Tabancayı yere çalar, bir sandalyeye bitkin yığılır. Serebryakov donup kalmıştır. Yelena Andreyevna duvara dayanmış, bayılacak gibidir.*)

YELENA ANDREYEVNA: Götürün beni buradan! Götürün, öldürün... Ama... Burada kalamam... kalamam...

VOYNİTSKİ (*ümitsizlik içinde*): Oh, ne yaptım ben! Ne yapıyorum?

SONYA (*usulca*): Dadıcığım! Dadıcığım!

PERDE

DÖRDÜNCÜ PERDE

İvan Petroviç'in yatak odası. Aynı zamanda yurtluğun işlerinin yürütüldüğü çalışma odası olarak kullanılmaktadır. Pencere kıyısında üstünde gelir, gider defterleri ve her türden kağıdın durduğu büyük bir masa, bir yazı masası, kasalar, teraziler. Astrov için konulmuş bir küçük masanın üzerinde, resim gereçleri, boyalar, bir evrak çantası durmaktadır. Bir kafes, içinde bir sığırcık. Duvarda, kimseye gerekli olmadığı belli bir Afrika haritası. Muşamba kaplı çok büyük bir divan. Solda, başka odalara açılan bir kapı; sağda, salona açılan kapı. Sağdaki kapının önüne, köylüler yeri kirlletmesin diye bir yolluk serilmiştir. Bir güz akşamı. Sessizlik.

Telyegin ve Marina karşı karşıya oturmuş, yün sarmaktadırlar.

TELYEGİN: Elinizi tez tutun Marina Timofeyevna, birazdan vedalaşmaya çağırırlar. Atların koşulması için emir verdiler bile

MARİNA: (*daha çabuk sarmaya çalışarak*): Az bir şey kaldı.

TELYEGİN: Harkov'a gidiyorlar. Oraya yerleşeceklermiş.

MARİNA: Böylesi çok daha iyi.

TELYEGİN: Ürktüler... Yelena Andreyevna, «Bir saat bile burada kalamam artık...» diyor da başka bir şey demiyor... Gidelim de gidelim... «Harkov'da bir süre oturur, duruma bakar, sonra da eşyalarımızı aldırırız» diyor. Eşyasız gidecekler.

Demek, Marina Timofeyevna, burada oturmaları kısmet değilmiş... Ne denir, alınyazısı...

MARİNA: Böylesi çok daha iyi. Sabah çıkarttıkları patırtı yetmiyormuş gibi bir de ateş ettiler... Yazıklar olsun!

TELYEGİN: Öyle. Tam Ayvazovski'nin* fırçasına degecek bir konu.

MARİNA: Gözlerim kör olsa da görmeseydim. (*Bir sessizlik*) Eskiden nasıl yaşıyorduksak, yine öyle yaşayacağız artık. Sabah sekizde çay, saat birde öğle yemeği, akşam olunca da akşam yemeğine oturulacak. Her şeyin bir düzeni olmalı... Adam gibi, hıristiyan gibi yaşamalı... (*İçini çeker.*) Ben günahkâr, çoktandır erişte yemedim...

TELYEGİN: Ya, çoktandır erişte yenmedi bu evde. (*Bir sessizlik*) Çoktandır... Bu sabah, Marina Timofeyevna, köyde yürüyorum, bakkal arkandan, «Hey seni asalak, çanak yalayıcı!» diye bağırmasın mı? Öyle bir acı geldi ki...

MARİNA: Sen de aldırma anacığım. Hepimiz Tanrının asalağıyız. İş yapmadan oturduğumuz mu var? Sen, Sonya, İvan Petroviç hepimiz, çalışıp didiniyoruz! Hepimiz... Sonya nerede?

TELYEGİN: Bahçede. Doktorla birlikte İvan Petroviç'i arıyorlar, Canına kıyar diye korkuyorlar.

MARİNA: Ya o tabanca nerede?

TELYEGİN (*fısıltıyla*): Bodruma sakladım.

MARİNA (*alaylı bir gülümsemeye*) : Vay başımıza gelenler!

(*Voynistki ve Astrov bahçeden gelirler.*)

VOYNİTSKİ: Bırak beni! (*Marina ile Telyegin'e*) Gidin buradan, hiç değilse bir saatliğine yalnız bırakın beni! Gözetim altında olmak istemiyorum?

TELYEGİN: Hemen Vanya... (*Parmaklarının ucuna basarak çıkar.*)

MARİNA: Erkek kaz seni! Tıs! Tıs! Tıs!

(*Yün çilesini toplar, çıkar.*)

VOYNİTSKİ: Bırak beni!

ASTROV: Seve seve! Zaten çoktan çıkıp gitmem gerekirdi buradan; fakat, tekrar ediyorum, benden aldığını geri vermezsen, gitmeyeceğim.

* Ünlü bir Rus ressamı (*Çev.*)

VOYNİTSKİ: Senden hiçbir şey almadım.

ASTROV: Bak, ciddi konuşuyorum, beni yolumdan alkoyma,. Çoktan gitmem gerekiyordu.

VOYNİTSKİ: Senden hiçbir şey almadım.

(*Otururlar.*)

ASTROV: Demek öyle, ha? Ne yapalım, biraz daha beklerim. Ama sonra, kusura bakma, zor kullanmam gerekecek. Seni bağlayıp arama yapacağız. Bunu çok ciddi söylüyorum.

VOYNİTSKİ: Nasıl istersen. (*Bir sessizlik*) Ne enayilik: Sen iki kez ateş et, birini bile tutturama!

Kendimi bunun için hiçbir zaman bağışlamayacağım!

ASTROV: Madem ateş etmeye heveslendin, bari kendi kafana ateş etseydin ya!

VOYNİTSKİ (*omuzlarını silkerek*) : Tuhaf. Adam öldürmeye kalkıştım, ama tutuklamıyorlar beni, mahkemeye vermiyorlar. Demek, deli sayıyorlar beni. (*Kindar bir gülüşle*) Evet, ben deliyim de, yeteneksizliklerini, ahmaklıklarını, insanı çileden, çıkararak acımasızlıklarını profesör maskesi, çok bilmiş gözbağcı maskesi altında gizleyenler deli değil! Moruklara varıp sonra da herkesin gözü önünde başkalarını kucaklayanlar deli değil... Onu nasıl kucakladığını gördüm!

ASTROV: Evet efendim, kucakladım efendim. Sana da işte bu kaldı! (*Nanik yapar.*)

VOYNİTSKİ (*kapıya bakarak*) : Yok, asıl deli olan, dünya. Sizleri hâlâ üstünde tuttuğu için!

ASTROV: Aptallığı bırak.

VOYNİTSKİ: Ne var, deli değil miyim? Öyleyse davranışlarımdan da sorumlu değilim, aptalca konuşmak hakkına sahibim.

ASTROV: Eski bir hiledir bu. Deli değil, dengi bozüksün sen. Dengesizsin, maskarasın. Önceleri ben de her dengi bozuğu hasta, anormal sayardım. Oysa şimdiki düşüncem, insanın normal durumunun dengi bozukluk olduğudur. Sen tamamen normalsin.

VOYNİTSKİ (*yüzünü elleriyle kapar*) : Utanıyorum! Bilsen, nasıl utanıyorum! Öyle keskin bir utanç duygusu ki bu, hiçbir acıyla karşılaştırılmaz. (*Tasayla*) Dayanamıyorum! (*Masaya eğilir*) Ne yapayım ben? Ne yapayım?

ASTROV: Hiçbir şey.

VOYNİTSKİ: Bir şey ver bana! Oh, Tanrım... Kırk yedi yaşındayım, altmış yaşına kadar yaşayacağımı varsaysak, daha on üç yılım var... Çok uzun! Bu on üç yılı nasıl geçireceğim? Ne yapacağım, ne ile dolduracağım onları? Oh, anlıyor musun beni... (*Astrov'un elini çırpınmalı bir biçimde yakalar*) Anlıyor musun, eğer hayatın geri kalanını bir başka türlü yaşamak olanağı olsaydı... Işıklı, dingin bir sabah uyanmak hayata yeniden başladığını, bütün geçmişin unutulduğunu, bir duman gibi dağılıp gittiğini hissetmek. (*Ağlar*) Yeni bir hayata başlamak... Söyle bana, nasıl başlamalı... ne ile...

ASTROV (*bezgin*) : Ee, yeter artık be! Ne yeni hayatı! Seninle benim işimiz bitik...

VOYNİTSKİ: Öyle mi?

ASTROV: Bundan eminim.

VOYNİTSKİ : Bir şey ver bana... (*Kalbini göstererek*) İçim yanıyor.

ASTROV (*kızgın, bağırır*) : Kes artık! (*Yumuşamış*) Bizden yüz yıl, iki yüz yıl sonra yaşayıp da hayatımızı böyle aptalca, böyle tatsız yaşadığımız için bizi hor görecektir belki de mutlu olmanın yolunu bulacaklardır... Bize gelince... Bizim seninle tek bir umudumuz var. Mezarlarımızda yatarken, hayaller, belki hatta boş hayaller görmek... (*Bir iç çekişiyle*) Evet kardeş. Tüm bu bölgede, akli başında aydın, dürüst, iki kişi vardı sadece: Sen ve ben. Fakat on yıl içinde günlük yaşamın tekdüzeliği, bu iğrenç hayat, içine çekip yuttu bizi, çürümüş buharlarıyla kanımızı zehirledi, biz de herkes gibi sıradan, bayağı kişiler olup çıktık. (*Canlı*) Fakat, lakırdıya tutma beni. Aldığımı geri ver!

VOYNİTSKİ : Ben senden hiçbir şey almadım.

ASTROV: İlaç çantasından morfin şişesini aldın. *(Bir sessizlik)* Dinle, eğer ne pahasına olursa olsun kendini öldürmek niyetindeysen, git ormana, orada vur kendini. Ama morfini geri ver. Laf çıkar sonra, onu sana benim verdiğimden kuşkulanırlar... Oysa bana senin otopsini yapmak yeter de artar bile... Böyle bir şeyi ilginç bulacağımı mı sanıyorsun?

(Sonya girer.)

VOYNİTSKİ : Beni rahat bırak.

ASTROV *(Sonya'ya)* : Sofya Aleksandrovna dayınız ilaç çantamdan bir şişe morfin çalmış, geri vermiyor. Söyleyin, akıllıca bir şey değil bu, tadında bıraksın. Zamanım da yok, gitmeliyim.

SONYA : Vanya Dayı, morfini aldın mı?

(Bir sessizlik.)

ASTROV:.. Aldı. Eminim...

SONYA: Geri ver onu. Neden korkutuyorsun bizi? *(Tatlılıkla)* Ver, dayıcığım. Ben sanki senden daha çok mu mutluyum. Ama yine de umutsuzluğa kaptırmıyorum kendimi, sabrediyorum, hayatım kendi kendine bitene kadar da sabredeceğim... Sen de sabret. *(Bir sessizlik)* Ver onu! *(Elini öper.)*

Kıymetli, yiğit dayım! Canım, biricik dayıcığım, ver hadi! *(Ağlar)* İyi yüreklisin sen, bize acıyı vereceksin onu! Sabret dayıcığım! Sabret!

VOYNİTSKİ *(şişeyi masada koyduğu yerden alıp, Astrov'a verir)* : Peki, al! *(Sonya'ya)* Ama bir an önce çalışmaya başlayalım, bir şeyler yapalım, dayanamayacağım yoksa... Dayanamayacağım ...

SONYA : Evet, evet, çalışacağız. Bizimkileri uğurlar uğurlamaz çalışmaya koyulacağız... *(Masadaki kağıtları sinirli biçimde karıştırır)* Her şeyi yüzüstü bıraktık.

ASTROV *(Şişeyi ilaç çantasına koyar ve kayışları sıkılaştırır)* : Artık yola koyulabilirim.

YELENA ANDREYEVNA *(girer)* : İvan Petroviç, siz burada mısınız? Az sonra yola çıkıyoruz. Gidip Aleksandr'ı görün, size bir şey söylemek istiyor.

SONYA: Git, Vanya Dayı. *(Voynitski'nin koluna girer)* Gidelim. Babamla barışmalısınız. Mutlaka.

(Sonya ve Voynitski çıkarlar.)

YELENA ANDREYEVNA : Gidiyorum. *(Elini Astrov'a uzatır)* Elveda.

ASTROV: Demek gidiyorsunuz artık?

YELENA ANDREYEVNA : Atlar arabaya koşuldu bile.

ASTROV: Elveda.

YELENA ANDREYEVNA: Bugün buradan gideceğinizi vaatmiştiniz bana.

ASTROV : Biliyorum. Birazdan yola çıkıyorum. *(Bir sessizlik.)* Korktunuz mu? *(Elini tutar)*

Gerçekten, o kadar korkutucu mu bu?

YELENA ANDREYEVNA: Evet.

ASTROV : Belki her şeye rağmen, kalırdınız. Ha? Yarım, fidanlıkta...

YELENA ANDREYEVNA: Hayır... Karar verildi artık. Size böyle cesaretle bakabiliyorsam, gitme kararının verilmesindedir... Bir tek şey dileyeceğim sizden: Benim hakkımda iyi düşünün. Bana saygı duyusunuz istiyorum.

ASTROV: Eeh! *(Bir sabırsızlık hareketi yapar.)* Gitmeyin, çok rica ediyorum. Anlasanıza, bu dünyada yapacak hiçbir şeyiniz yok. Sizin, yaşamınızın hiçbir amacı yok, sizi oyalayacak hiçbir şey yok, ve eninde sonunda, duygularınıza teslim olacaksınız. Kaçınılmaz bir şey bu. Ne olur, Harkov'da, Kursk'ta, ne bileyim bir başka yerde değil de, burada, doğanın koynunda olsun bu... Hem de şiirsel olur, çok güzel olur doğrusu... Buralarda fidanlıklar, tam Turgenyev zevkine uygun, yarı harap çiftlikler vardır...

YELENA ANDREYEVNA: Ne gülünçsünüz... Size kızgınım, ama yine de tatlı duygularla anacağım sizi... İlgi çekici, özgün bir kişisiniz. Bir daha hiçbir zaman görüşmeyeceğiz, öyleyse niye saklamalı: Size kapıldım da biraz... Hadi, el sıkışalım, dostça ayrılalım. Beni kemlikle anmayın.

ASTROV *(elini sıkıyor)* : Evet, gitmeniz daha iyi... *(Düşünceli)* İyi yürekli, içten bir insansınız sanki... ama yine de tüm varlığınıza sinmiş tuhaf bir şey var. Kocanızla çıkıp geldiniz; burada çalışan, çabalayan, bir şeyler yaratmaya uğraşan kim varsa işlerimizi bırakıp bütün yaz kocanızın damla illeti ve sizinle uğraşmak zorunda kaldık. İkiniz, o ve siz, hepimize tembelliğinizi başıboşluğunuzu bulaştırdınız. Kendimi size kaptırdım ve bütün bir ay boyunca elimi işe sürmedim. Oysa bu zaman süresince insanlar hastalandı; ormanlarıma genç fidanlıklara hayvan sürüleri sokuldu!.. Yani siz ve

kocanız nereye ayak basarsanız kurutuyorsunuz orayı... Şaka ediyorum tabii, ama yine de... tuhaf. Ve eminim, eğer kalsaydınız çok büyük yıkımlar olacaktı burada. Ben de yıkılacaktım... ve sizin durumunuz da pek parlak olmayacaktı... Öyleyse, gidin! *Finita la comedia!*

YELENA ANDREYEVNA (*Astrov'un masasından bir kurşun kalem alır ve hızla cebine koyar*) : Bu kurşun kalemi anmalık olarak alıyorum.

ASTROV: Ne tuhaf şey... Tanıştık ve birdenbire, nedense... artık hiçbir zaman görüşmeyeceğiz. Dünyada her şey böyle... Hazır kimse yokken, Vanya Dayı bir buketle girmemişken, bırakın... öpeyim sizi... Veda öpücüğü... Ha? (*Boynunu öper.*) İşte böyle... çok güzel.

YELENA ANDREYEVNA: Size mutluluklar dilerim... (*Çevreye bakınır*) Peki, işte, hayatta bir kere de bu olsun! (*Astrov'u taşkın bir hareketle öper, ve hemen aynı anda hızla ayrılırlar birbirlerinden*). Gitmeliyim artık.

ASTROV: Olabildiğince çabuk gidin. Atlar koşulmuşsa hemen yola çıkın.

YELENA ANDREYEVNA : Buraya geliyorlar sanırım.

(*İkisi de kulak kabartırlar.*)

ASTROV: Finita!

(*Serebryakov, Voynitski, elinde kitabıyla Mariya Vasliyevna, Telyegin ve Sonya girerler.*)

SEREBRYAKOV (*Voynitski'ye*): Geçmiş unutulmaz. Olup bitenlerden sonra, şu birkaç saat içinde o kadar çok şey yaşadım ve düşündüm ki, nasıl yaşamak gerektiği konusunda gelecek kuşaklara nasihat olarak koca bir tez yazabilmişim gibi geliyor bana. Senin bağışlanma dileğini gönülden kabul ediyorum, senden de beni bağışlanmanı diliyorum. Elveda! (*Voynitski'yle üç kez öpüşürler.*)

VOYNİTSKİ: Daha önce aldığını düzenli olarak almaya devam edeceksin. Her şey eskisi gibi olacak. (*Yelena Andreyevna, Sonya'yı kucaklar.*)

SEREBRYAKOV (*Mariya Vasilyevna'nın elini öper*) : Maman!

MARİYA VASİLYEVNA (*onu öperek*) : Aleksandr, yine fotoğraf çektirin de gönderin bana. Benim için ne kadar değerli olduğunuzu bilirsiniz.

TELYEGİN: Elveda efendimiz! Bizi unutmayın!

SEREBRYAKOV (*kızını öperek*) : Elveda... Elveda herkese... (*Astrov'un elini sıkar*) Sevimli dostluğunuz için teşekkür ederim... Sizin düşünce tarzınıza, coşkularınıza, meraklarınıza, taşkınlıklarınıza saygı duyuyorum... Fakat, yaşlı bir adamın, veda selamına bir uyarı eklemesine izin verin: Baylar, ortaya gerçek iş koymak gerekir! Evet, gerçek iş koymak gerekir ortaya! (*Eğilerek selamlar herkesi*) Hepinize mutluluklar dilerim! (*Çıkar. Mariya Vasilyevna ile Sonya da arkasından giderler.*)

VOYNİTSKİ (*Yelena Andreyevna'nın elini tutkuyla öperek*) : elveda... Bağışlayın beni... Bir daha hiçbir zaman görüşmeyeceğiz.

YELENA ANDREYEVNA (*duygulanmıştır*) : Elveda sevgili dostum. (*Voynitski'nin başına bir öpücük kondurur ve çıkar.*)

ASTROV (*Telyegin'e*) : Vafly, söyle de, bu arada benim atları koşsunlar..

TELYEGİN: Peki dostum. (*Çıkar.*)

(*Astrov ve Voynitski yalnız kalırlar.*)

ASTROV (*masadan boyaları toplar, çantasına koyar*) : Niye uğurlamaya gitmiyorsun?

VOYNİTSKİ: Bırak gitsinler. Ben... ben, yapamıyorum. Çok güç. Hemen bir şeylerle uğraşmam gerek... Çalışmak, çalışmak! (*Masadaki kağıtları karıştırır.*)

(*Bir sessizlik. Koşum takımlarının çingiraklarından, arabaların hareket ettiği anlaşılır.*)

ASTROV: Gittiler. Profesör memnundur şimdi. Bir daha öldürsen gelmez artık buraya.

MARİNA (*girer*) : Gittiler. (*Koltuğa oturup çorap örmeye koyulur*).

SONYA (*girer*): Gittiler. (*Gözyaşlarını kurular*) Yolları açık olsun. (*Dayısına*) Eh, Vanya Dayı, hadi bir şeyler yapmaya koyulalım artık.

VOYNİTSKİ: Çalışmak, çalışmak...

SONYA: Seninle birlikte şu masanın başına oturmayalı ne kadar, ne kadar uzun zaman geçti.

(*Masadaki lambayı yakar.*) Mürekkep kalmamış... (*Mürekkep şişesini alır, dolaba gidip mürekkep doldurur*) Fakat gitmiş olmaları yine de keder veriyor bana...

MARİYA VASİLYEVNA (*ağır ağır girer*) : Gittiler! (*Oturur, okumaya dalar.*)

SONYA (*masaya oturur, hesap defterlerini gözden geçirmeye koyulur*) : Her şeyden önce Vanya Dayı, faturaları kaydedelim. Korkunç savsaklamışız bunu. Bugün birisi hesabını istetti yine. Faturasını yazıver. Sen birini yazarken, ben ötekini yazırım...

VOYNİTSKİ (yazar): Bay... hesabına...
(Sessizce yazarlar.)

MARİNA (esner) : Uykum geldi.

ASTROV: Ne sessizlik... Divit uçları gıcırıyor, cırcır böceği ötüyor... Canım çekmiyor ayrılmayı buradan... (Koşum çingırakları işitilir.) İşte atları koşuyorlar... Sanırım sizlerle vedalaşmak zamanı geldi dostlarım, masamla da vedalaşayım —ve yolcu yolunda gerek!— (Krokilerini evrak çantasına koyar.)

MARİNA : Acelen ne? Kalsana,.

ASTROV: Olmaz.

VOYNİTSKİ (yazar) : «Ve eski borcundan iki ruble yetmiş beş kopek kaldı...»
(Bir İşçi girer.)

İŞÇİ: Mihail Lvoviç, atlar koşuldu.

ASTROV: Duydum. (İlaç çantasını, bavulunu, evrak çantasını verir ona) Al şunları, dikkat et, çanta ezilmesin.

İŞÇİ: Başüstüne. (Çıkar.)

ASTROV: Haydi bakalım... (Vedalaşmak için yaklaşır odadakilere.)

SONYA : Bir daha ne zaman görüşeceğiz?

ASTROV: Sanırım yazdan önce değil. Kışın görüşebileceğimizi sanmıyorum... Tabii, eğer gerek olursa haber verirsiniz, gelirim. (Elini sıkar) Konuksevliğiniz, yakınlığınız... tek sözcükle her şey için teşekkürler. (Gidip dadının alından öper) Allahaismarladık, ihtiyarcık..

MARİNA: Çay içmeden gidiyorsun öyle mi?

ASTROV: Canım istemiyor dadı.

MARİNA : Belki bir kadeh votka içerdin?

ASTROV (kararsız): Belki...

(Marina çıkar.)

ASTROV (bir sessizlikten sonra): Atlardan biri topallıyor nedense. Dün Petruşka suvarmaya götürürken fark ettim...

VOYNİTSKİ: Nallarını değiştirmelisin.

ASTROV: Rojdestvennoye'de nalbanta uğramalı. Başka çare yok. (Afrika haritasına yaklaşır bakar) Belki de şu Afrika sıcağın cayır cayır yanıyordur şimdi! Korkunç bir şey!

VOYNİTSKİ : Evet öyle olmalı.

MARİNA (üstünde bir kadeh votka ve bir ekmek dilimi bulunan bir tepsiyle döner) : Buyur.
(Astrov votkayı alır, içer.)

MARİNA : Afiyet olsun yavrum. (Eğilerek selam verir) Bir lokma da ekmek alsaydın.

ASTROV: Yok, böyle iyi... Hepinize mutluluklar dilerim! (Marina'ya) Beni geçirme dadı. Gereği yok.
(Çıkar. Sonya onu uğurlamak için kandille arkasından gider. Marina koltuğuna oturur.)

VOYNİTSKİ (yazar) : «2 Şubat, 20 libre bezir yağı... 16 Şubat, yine 20 libre bezir yağı... Kara buğday...»

(Bir sessizlik. Koşum çingırakları işitilir.)

MARİNA: Gitti.

(Bir sessizlik.)

SONYA (döner, kandili masaya koyar) : Gitti.

VOYNİTSKİ (Hesap tahtasında hesap yapıp yazar.) Toplam... on beş... yirmi beş...

MARİNA (esner) : Tanrım, günahlarımızı bağışla...

(Telyegin ayaklarının ucuna basarak girer, kapının yakınında oturur, gitarını yavaşça akord eder.)

VOYNİTSKİ (Sonya'nın saçlarını okşayarak): Çocuğum, bilsen nasıl güç geliyor bana! Ah, bilsen, nasıl güç geliyor!

SONYA: Ne yapabiliriz? Yaşamak gerek! (Bir sessizlik) Yaşayacağız Vanya Dayı. Çok uzun günler, boğucu akşamlar geçireceğiz. Alinyazımızın bütün sınavlarına sabırla katlanacağız. Bugün de, yaşlılığımızda da, dinlenmek bilmeden, başkaları için çalışıp didineceğiz. Ecel saati gelip çatınca da uysalca öleceğiz ve orada, mezarın ötesinde, çok acı çektik, gözyaşı döktük, çok acı şeyler yaşadık diyeceğiz... Ve Tanrı acıyacak bize, ve biz seninle, canım dayıcığım, parlak, güzel, sevimli bir hayata kavuşacağız ve buradaki mutsuzluklarımıza sevecenlikle, hoşgörülle gülümseyeceğiz ve dinleneceğiz... İnanıyorum buna dayıcığım, bütün kalbimle, tutkuyla inanıyorum... (Voynitski'nin önünde diz çöker ve başını onun avuçlarına koyar. Yorgun bir sesle tekrar eder.) Dinleneceğiz!

(Telyegin gitarıyla yumuşak bir ezgi çalar.)

SONYA: Dinleneceğiz! Melekleri dinleyeceğiz, elmaslar gibi yıldızlarla kaplı gökleri göreceğiz. Dünyanın tüm kötölüklerinin, tüm acılarımızın, dünyayı baştan başa kaplayacak olan merhametin önünde silinip gittiğini göreceğiz ve hayatımız bir okşayış gibi dingin, yumuşak, tatlı olacak, inanıyorum, inanıyorum buna. *(Dayısının gözyaşlarını mendiliyle kurular)* Zavallı, zavallı Vanya Dayı, ağlıyorsun... *(Gözyaşları arasından)* Hayatında mutluluğu tadamadın, ama bekle Vanya Dayı, bekle... Dinleneceğiz... *(Kucaklar onu)* Dinleyeceęiz!

(Bekçinin sopa vuruşları. Telyegin gitarını usulca çalmakta, Mariya Vasilyevna broşürün kıyılarına notlar almakta, Marina çorap örmektedir.)

SONYA: Dinleneceğiz!

PERDE AğIR AğIR İNER